

• ASSEMBLY SUPPORT INITIATIVE
NEWSLETTER
JULI 2007, BR.28.

Nedelja Skupštine

**Poslanici Skupštine Kosova u susretu sa
gradjanima koje predstavljaju**

Reč urednika

Kosovska Skupština radi istovremeno u nekoliko oblasti. To predstavlja dužnost i obavezu koju novi Parlament ne može lako da ispuni. Dok Skupština radi na odgovornostima koje se smatraju 'uobičajenima' za svaki demokratski parlament, takođe se odvijaju reforme u njenoj administraciji i radu sa biračkim telom. Istovremeno Skupština se priprema za tranzicioni period i ispunjavanje obaveza oko usvajanja zakona predviđenih u

rešenju o Statusu koji je Savetu bezbednosti podneo Specijalni izaslanik, predsednik Ahtisari.

Poslednjih meseci su poslanici kosovske Skupštine odvojili neko vreme da se sastanu sa ljudima u različitim opštinama na celom Kosovu. U ovim su susretima đaci, nastavnici, studenti, funkcioneri i svi građani mogli predsedniku i poslanicima Skupštine da postavljaju pitanja. Pitanja postavljena prilikom ovih susreta kretala su se od onih o radu i strukturi Skupštine, zakonodavnom postupku, radu odbora, skupštinskih planova o obrazovnoj politici do statusa i nacionalnih simbola. Dok su neki poslanici obavljali ove aktivnosti, drugi su otvorili kancelarije u svojim regionima da bi bili što je moguće više blizu građana a Odbor za prava i interese zajednica je organizovao terenske posete u različitim opštinama da bi za svoje polje rada dobio informacije iz prve ruke.

Ovo izdanje IPS biltena sadrži zapažanja i intervju o dešavanjima u Skupštini i oko nje. Uvećanje rada Skupštine preko reformi i kadrovskih promena opisano je u intervjuu sa gospodinom Ismetom Krasnićijem – stalnim sekretarom Skupštine. U jednom drugom intervjuu, predsedavajući Odbora za privredu, trgovinu, industriju, energetiku, transport i veze, gospodin Ibruš Jonuzi, govori o merama koje je Odbor preduzeo za praćenje sprovođenja zakona o zaštiti potrošača.

Uz pomoć OEBS-a i IPS partnera, Skupština je organizovala Nedelju Skupštine i parlamentarnu konferenciju o sektoru sigurnosti i javne bezbednosti.

U zaključku bi smo želeli da se zahvalimo svima koji su doprineli IPS biltenu i da vas istovremeno sve pozovemo da nam pošaljete neki komentar ili članak za buduća izdanja.

Franklin De Vrieze,

Assembly Support Initiative Co-ordinator.

Reč urednika	2
In memoriam - Dëfrim Krasniqi	3
Nedelja Skupštine	4
Sprovođenje Zakona o zaštiti potrošača	5
Nova poslanička grupa u kosovskoj Skupštini	7
Počele reforme skupštinske administracije	8
Parlamentarna konferencija na Kosovu okuplja predstavnike iz 10 skupština	10
Ženski neformalna grupa u Skupštini Kosova	12
Poslanici Skupštine slušaju glas građana	13
Ustavni proces	15
Odbor za prava i interese zajednica u poseti opštinama širom Kosova	16
Objavljivanje imovine viših zvaničnika kao sredstvo za suzbijanje korupcije	18
Povratak Goranaca na Kosovo od životnog značaja	19
Očekujući uspešan rad Skupštine	21
Utisci jednog bivšeg poslanika o Skupštini Kosova	22
Fokusiranje na životno okurženje	24
Zapošljavanje privremenih asistenata: Još jedan korak ka ojačavanju uloge odbora	25
Uticao plana za sprovođenje standarda Skupštine	26
Bugarski Zakon protiv diskriminacije i uloga NVO-a u njegovom zastupanju i primeni	27

In Memoriam Defrim Krasnići (1958 - 2007)

Skupština će se sećati prijatelja i kolege Defrima Krasnićija.

U ovom tužnom trenutku, kolege i prijatelji iz kosovske skupštine žele da izraze svoje najdublje saučešće, i da Defrimu odaju poštu zbog njegove izuzetne ličnosti i profesionalnih kvaliteta.

Defrim je za sobom ostavio utisak čoveka sa jedinstvenim karakterom i sposobnostima, ali takođe i čoveka visoke pravne i profesionalne reputacije. On je delovao kao "filter", tako što je proveravao svaki pojedini član brojnih zakona koji su u skupštini usvojeni. Radeći uz najviši osećaj posvećenosti, Defrim je uvek bio spreman da primi savet od svojih kolega, i nikada se nije žalio na veliki obim posla koji mu je bio dat.

Što se toga tiče, zbog velikog broja njegovih aktivnosti i angažovanja nismo mogli mnogo lično da se sastajemo, ali se njegov osećaj odgovornosti i obaveze pokazao kada ga je sekretarijat zamolio da se pridruži skupštinskoj delegaciji u poseti belgijskom i francuskom parlamentu; njegov prvi odgovor bio je: „nek ide neko drugi umesto mene, ja imam previše posla!“ Na insistiranje sekretarijata pristao je da ide, ali je po povratku zahtevao da ubuduće neko drugi ide umesto njega na put, jer ga je odlazak na put sprečio da obavlja svoje dužnosti.

Defrim je bio profesionalan čovek, imao je snagu, volju, posvećenost i spremnost da ispuni sve zadatke na kojima je radio.

Danas mogu da vam kažem da mu je posle nekih zdravstvenih problema predsednik skupštine, g. Kolj Beriša, ponudio mogućnost da ode na bolovanje ili odmor, ali je ova ponuda odbijena jer je Defrim želeo da nastavi sa radom. Možda je njegova neprekidna posvećenost prikrila pravo stanje njegove bolesti, koja nam ga je uzela tako iznenada i u tako mladim godinama, u vreme kada su mnogi očekivali nešto od njega, pre svega njegova porodica, ali i mi u kosovskoj skupštini.

U utorak 6. marta 2007. u 10 sati obavestili smo o Defrimovoj iznenadnoj smrti. On je sada deo naših sećanja i ponosa koji ćemo nastaviti da čuvamo; ponosni smo što smo ga zvali prijateljem i kolegom, i sećanje na njega trajaće zauvek!

Defrime, hvala ti na svom doprinosu u radu u administraciji kosovske skupštine!

Zbogom, naš dragi i voljeni prijatelju i kolego!

Na osnovu oproštajnog govora koji je u sredu, 7. marta 2007. godine, održao sekretar kosovske skupštine, gospodin Ismet Krasnići.

Nedelja Skupštine

Kosovski poslanici susreli se sa svojim biračima

Hasan Sopa, misija OEBS-a na Kosovu

Skupština Kosova je na inicijativu Misije OEBS-a na Kosovu pokrenula kampanju za doseg i informisanje javnosti pod nazivom „Nedelja Skupštine“.

Poslanici Skupštine Kosova su tokom jedne nedelje proputovali najveće gradove na Kosovu sastajući se sa građanima, učenicima, studentima i lokanim zvaničnicima. Ovo je njihov prvi pokušaj da uspostave bliže kontakte sa građanima i poprave komunikacione veze između centralnog i lokalnog nivoa.

Misija OEBS-a na Kosovu kosovskoj Skupštini pruža značajnu pomoć još od kada je uspostavljena decembra 2001. godine. Praćenje izrade zakona i propisa, jačanje poslaničkih grupa, poboljšanje saradnje između Skupštine i Vlade, bolje planiranje i kontrola trošenja i zaštita interesa manjinskih zajednica tek su neke od oblasti u kojima OEBS igra značajnu.

Prema rečima načelnika jedinice Misije za centralnu Skupštinu, gospodina Franklina De Vriza, aktivnosti OEBS-a su naročito usredsređene na oblasti programa za izgradnju kapaciteta i demokratizaciju. “U proteklih pet godina”, kako je rekao “Misija je organizovala veliki broj kurseva i seminara za poboljšanje kvaliteta rada Skupštine Kosova”.

Rad na dosegu

Sadašnja praksa kosovske Skupštine ipak obuhvata vrlo malo aktivnosti dosegaj namenjene široj javnosti ili

zvaničnicima na opštinskom nivou. Opštinske i regionalne kancelarije političkih partija su jedini način komunikacije sa javnošću.

Da bi poslanike kosovske Skupštine približio građanima, OEBS je u periodu od 21. maja do 5. juna 2007. godine organizovao i promovisao njihove posete biračkom telu u pet kosovskih regiona.

Svaka od ovih poseta uključila je susrete sa učenicima srednjih škola, lokalnim zvaničnicima i sastanak sa javnošću u skupštini opštine. Pitanja, koja su na ovim sastancima upućena poslanicima Skupštine Kosova, bila su neposredna i konkretna što pokazuje da je javnost zainteresovana i zabrinuta oko parlamentarnog i političkog procesa.

“Ove posete bile su jedin-

skupštinskih odbora, podela vlasti između lokalnog i centralnog nivoa, kao i proces rešavanja konačnog statusa”.

Obostrana korist

“Ovo je bio značajan sastanak,” rekla je Arzana Krieziju, učenica srednje škole Sami Frašeri, koja je prisustvovala sastanku u Prishtině/Prištini. “Po prvi put smo razgovarali direktno sa poslanicima kosovske Skupštine i razgovarali o, za nas, najznačajnijem problemu, obrazovanju.”

Kumrije Kalaba, direktor srednje škole Sami Frašeri, bila je veoma ponosna što je njena škola izabrana da dočeka skupštinske poslanike. “Ovo je bio prvi put da predsednik kosovske Skupštine sedi u istoj učionici sa učenicima i sluša o njihovim problemima”, rekla je.

U susretu sa građanima, poslanici Skupštine suočili su se teškim pitanjima, naročito onim koja se odnose na rešavanje kosovskog statusa. Ponekad su se osećali neprijatno zbog upućenih pitanja, ali su ipak bili srećni što su među narodom.

“Ovo je deo demokratije,” rekao je predsednik Skupštine Kosova Kolj Beriša, na jednom od sastanaka sa građanima Mitrovice.

“Ovakva vrsta diskusija pomaže da se kosovske institucije približe narodu, i ja se iskreno nadam da će ovo ubuduće postati praksa,” rekao je član predsedništva Skupštine Kosova, Sabri Hamiti. “Oni imaju prava da znaju šta radimo,” dodao je, i to smatra za princip demokratskih institucija.

Vredna aktivnost

Ova se inicijativa pokazala kao korisna aktivnost u okviru koncepta dosega

Skupštine, koja je omogućila premošćavanje jaza između ustanova na centralnom i lokalnom nivou.

Po rečima Madžunija, ovaj projekat je postavio temelj za buduće aktivnosti dosega, i Misija namerava da radi na daljim inicijativama u tom pravcu. Sa izbornim sistemom na Kosovu za koji se očekuje da se promeni u sistem otvorene liste, neposredan kontakt između poslanika Skupštine Kosova i njegovih građana postaje sve više značajan, kako za političare tako i za njihove birače.

U zaključku Madžuni kaže: “Razmena informacija o radu i funkcionisanju Skupštine Kosova veoma je važna za funkcionisanje demokratiju, ali to takođe pomaže i da se popravi slika o Skupštini. Nadamo se da će buduće aktivnosti dosega pokretati Skupština, i da će OEBS imati isključivo savetodavnu i podržavajuću ulogu.”

Sprovođenje Zakona o zaštiti potrošača

Intervju sa gospodinom Ibušom Jonuzijem, predsednikom Odbora za privredu, trgovinu, industriju, energetiku, transport i telekomunikacije

Kosovska o Skupština je 13. aprila 2007. godine razmatrala i jednoglasno usvojila izveštaj Odbora za privredu, trgovinu, industriju, energetiku, transport i telekomunikacije (OPTIETT), a o sprovođenju zakona o zaštiti potrošača. U izveštaju je Odbor predstavio najvažnije zaključke, i sastavio spisak preporuka za ministarstvo trgovine i industrije.

IPS: Kako je došlo do ovakve inicijative u vašem Odboru, s obzirom da do sada kosovska Skupština nije mnogo učinila po pitanju nadziranja kosovske Vlade?

IJ: Odbor za OPTIETT ima širok portfelj delatnosti, koji pokriva četiri ministarstva kosovske Vlade. Prema pravilu 53 uredbe o radu kosovske Skupštine, parlamentarni odbori imaju pravo da prate sprovođenje zakona koje Skupština usvaja. Kao odgovor na vaše pitanje rekao bih da smo naročito zahvalni NDI-ju na značajnoj pomoći koju je obezbedio našem Odboru za vreme našeg rada. Odbor je izabrao zakon o zaštiti potrošača uzimajući u obzir da ovaj zakon utiče na živote svih kosovskih građana.

IPS: Šta je Odbor preduzeo da bi potpunije razumeo sprovođenje ovog zakona?

IJ: Nakon odluke Odbora da prati Zakon, imenovana je jedna radna grupa u sastavu Ibuš Jonuzi, Bajruš Džemajli, Dževdet Neziraj, Miljazim Haljiti i Genc Gorani. Ta radna grupa sastavila je plan rada, koji je Odbor dalje razradio i usvojio. Na osnovu plana rada, Odbor je počeo da obavlja posete, uključujući posetu Ministarstvu trgovine i industrije. Ovom prilikom želeo bih da se zahvalim ministru Dugoliju i svim radnicima ministarstva na saradnji sa Odborom. Ministarstvo se pokazalo spremnim da da sve informacije koje su tražene u vezi sprovođenja zakona o zaštiti potrošača. Odbor je dalje posetio pet opština: Ferizaj/Uroševac, Klinë/Klina, Gjilan/Gnjilane, Prishtina/Priština i Peja/Peć. Takođe se sastao sa predstavnicima Kosovske trgovinske komore, Kosovske poslovne alijanse i regionalnih i opštinskih inspektora. Prilikom organizovanja poseta, najveći problem bilo je uspostavljanje kontakta sa službenicima udruženja za zaštitu potrošača. Nakon nekoliko bezuspešnih pokušaja, Odbor je utvrdio da udruženje u stvari ne postoji; u stvari su postojale samo inicijative pojedinačno da se uspostavi jedna takva asocijacija. Treba reći da je uspostavljanje udruženja za zaštitu potrošača jedna od

preporuka koje je dalo ministarstvo trgovine i industrije.

IPS: Koji su najvažniji problemi na koje su nailazili članovi i radnici Odbora prilikom poseta terenu?

IJ: Najveći problemi na koje smo naišli bili su uglavnom tehničke i logističke prirode. Kosovska Skupština nam je pomogla tako što nam je dala vozilo za posete terenu, ali osim toga, nije bilo pomoći. Uspešan zaključak ove aktivnosti zato predstavlja potvrdu članova Odbora i pomoćnih radnika; to je nešto što sam podvlačio u svom govoru na plenarnoj sednici.

IPS: Da li su Vladini funkcioneri pokazali spremnost na saradnju sa Odborom?

IJ: Pokazalo se da su sve opštine i institucije koje smo posetili imale razumevanja i želele da sarađuju. Predsednici opština, zajedno sa izvršnim direktorima, pozivali su opštinske direktore koji su nadležni za oblast.

IPS: Koji su najvažniji zaključci Odbora u praćenju zakona o zaštiti potrošača?

IJ: Stepen sprovođenja zakona razlikuje se od opštine do opštine, mada je Odbor zaključio da postoji

zadovoljavajući nivo sprovođenja u pogledu domaćih proizvodnih preduzeća. Proizvođači se pridržavaju odredaba zakona o klasifikaciji proizvoda prema kvalitetu i datumu isticanja roka. Građane (potrošače) smo pitali da li znaju da postoji zakon za zaštitu njihovih prava, ali je Odbor zaključio da i pored kampanje za izdizanje svesti koju je sprovelo ministarstvo trgovine i industrije, vrlo malo građana zna za zakon i njegove odredbe. Zatim, posetili smo društvena preduzeća u svim pomenutim opštinama, i stanje javnih komunalija je na najzadovoljavajućem nivou u Prishtine/Prištini. Regionalno preduzeće za vodosnabdevanje "Priština", i pored teškoća sa naplatom računa i paušalnim čitanjem vodomera, jedno je od preduzeća za koje smo našli da je naročito spremno da se pridržava odgovarajućih zakonskih odredbi. Dalje, ovo preduzeće je već počelo da otvara kancelarije za pomoć potrošačima koji imaju pitanja u vezi vodosnabdevanja i plaćanja. Kao i obično, ima komentara koje treba dati u vezi snabdevanja električnom energijom i kasnog čitanja brojala, pošto ovo dalje utiče na već skupe tarife za vodu. Građani u opštini Kline/Klina takođe se žale na lošu kontrolu kvaliteta električnog napona, zbog koje stradaju kućni uređaji.

IPS: Odbor je dao niz preporuka ministarstvu trgovine i industrije. Šta će vaš Odbor učiniti da bi obezbedio da ove preporuke iz izveštaja ministarstvo uzme u obzir ?

IJ: Ovim zakonom je postignut veliki napredak, ali preostale probleme ne može da reši samo zakon o zaštiti potrošača. Zaštita potrošača može se postići tek sa sprovođenjem drugih zakona, koje treba da napišu ministarstvo poljoprivrede i seoskog razvoja, ministarstvo zdravlja i ministarstvo energetike i rudarstva. Mi smo u izveštaju Odbora naveli nekoliko neophodnih zakona: zakon o lekovitim sredstvima u veterini, zakon o veštačkim đubrivima, zakon o pesticidima, zakon o semenu i zakon o sanitarnoj inspekciji. Zdrava infrastruktura u ovoj oblasti obezbedila bi potrošačima na Kosovu zaštitu koju zaslužuju.

Odbor je dao jedanaest preporuka koji su jednoglasno usvojeni na plenarnoj sednici, i Odboru doneli komplimente za njegov rad. Mi ćemo naravno nastaviti da pratimo delovanje Vlade u vezi sprovođenja preporuka Odbora. Već se vidi nekoliko rezultata; ministarstvo je ubrzalo rad na pisanju plana za zaštitu potrošača, i ponudilo pomoć u uspostavljanju nacionalnog udruženja za zaštitu potrošača.

IPS: Da li Odbor planira neke slične aktivnosti za ubuduće?

IJ: Odbor je već počeo sa pripremama za praćenje zakona o prevozu opasnih materija. Odbor je zaključio da je ovaj zakon vrlo važan, naročito posle nedavnih slučajeva uvoza ulja i derivata.

Arben Keljendi, Nacionalni demokratski institut

Nova poslanička grupa u kosovskoj Skupštini

Intervju – g. Ramadan Keljmendi, šef poslaničke grupe Demokratske lige Dardanije (LDD)

Dana 10. maja 2007. godine predsednik Skupštine objavio je da je formirana nova poslanička grupa – Demokratska liga Dardanije (LDD)

IPS: G. Keljmendi, kao šef poslaničke grupe LDD, kakva je situacija sa aktivnostima vaše grupe u Skupštini?

Ramadan Keljmendi: Sreća je da je nakon nepotrebno dugog vremenskog perioda, kada smo se susretali sa preprekama u Skupštini, ona zvanično obavestena o formiranju nove poslaničke grupe, Demokratske lige Dardanije. Međutim, iako je ovaj postupak završen, još uvek nemamo osnovne uslove koji su neophodni za obavljanje posla. Nismo dobili kancelariju, računar, kancel-

arijski materijal, niti bilo koje druge mogućnosti. Nisu nam dodeljena novčana sredstva koja nam pripadaju za 2007. godinu. Za sve ovo smo podnosili pisane zahteve i nadamo se da će odluke Skupštine Kosova biti sprovedene od strane stalnog sekretara, koji je ovlašćen da izvršava odluke predsedništva. Potpuno je normalno i logično da ćemo, ukoliko se ti uslovi ne ispune u određenom roku, biti prinuđeni da ovo pitanje rešavamo u drugim nadležnim institucijama, kako bismo se izborili za zaštitu i ostvarenje svojih prava.

IPS: Da li sada, kao poslanička grupa, planirate da upućujete više pitanja vladi nego što ste to činili dok ste bili deo LDK-a?

RK: Naša grupa planira da iskoristi profesionalni potencijal i dugogodišnje skupštinsko iskustvo kako bi u Skupštini razmatrala sadržinu zakona i davala primedbe, zatim predloge u odborima u kojima imamo svoje predstavnike, te predloge u funkcionalnim odborima, naročito tokom prvog čitanja nacrtu zakona u Skupštini. Kao što je to činila i do sada, poslanička grupa LDD će nastaviti da predlaže izmene i dopune onih odredbi za koje smatramo da je neophodno da budu poboljšane i usklađene sa zakonima i propisima EU.

IPS: Kako vidite svoju grupu u Skupštini? Kao većinu ili kao opoziciju?

RK: Kao nova grupa, najpre se usredsređujemo na primenu poslovnika o radu Skupštine i na podršku principima vladavine zakona potrebnim za jedno otvoreno društvo, gde su ljudske, nacionalne i profesionalne vrednosti na samom vrhu i gde ne postoje mržnja i osveta. Nećemo podržavati netrpeljivost između onih koji su na vlasti i onih u opoziciji, ali bićemo tu kada se bude glasalo, radi opšteg interesa građana Kosova i građanske demokratije.

IPS: Kakav je vaš odnos sa poslanicima iz LDK-a?

RK: Ja lično do sada, nisam primetio da se naš odnos na bilo koji način pokvario. Imam dobre odnose sa poslanicima LDK-a, i učiniću sve što mogu da se oni nastave, i kao poslanik Skupštine, i kao građanin. Dalje, mi imamo dobre odnose sa drugim političkim partijama. Ne želimo da stvaramo političku ili skupštinsku krizu ukoliko nas drugi ne dovedu u takvu situaciju. Ovo smo puno puta dokazali svim političkim partijama. Prema tome, isto važi i za LDK.

IPS: Zašto ste se onda odvojili?

RK: Razilaženje je već svima očigledno. To nije posledica međuljudskih odnosa, već je to više posledica odnosa uspostavljenih po pitanju primene statuta i sprovođenja šestih izbora u LDK, jer je od

sastanaka aktiva pa sve do šeste izborne konvencije LDK-a bilo počinjeno mnogo proceduralnih prekršaja i kršenja statuta.

IPS: Kako to da ste Vi izabrani za šefa poslaničke grupe, a ne g. Daci ili neki drugi član grupe?

RK: Do sada me ovo niko nije pitao, ali su Predsedništvo LDD-a, i naročito Daci, cenili moj raniji doprinos, naročito kao poslanika koji je bio jednoglasno biran da služi u dva mandata. Ovim se bolje postiže izbegavanje dupliranja funkcija, do čega bi došlo da je bio izabran akademik Daci.

IPS: Koji je najomiljeniji ministar iz vaše poslaničke grupe u vladi Kosova?

RK: Moj je stav da ne delim ministre na omiljene i one druge, ali bih im savetovao da u potpunosti vrše vlast podržavajući princip zakonitosti, kao i da racionalno koriste društvena sredstva koja su im na raspolaganju. Po mom mišljenju, ministar za rad i socijalna pitanja uspeva da održava socijalni mir bez obzira na mali budžet, veliku stopu nezaposlenosti, kao i na veliki broj pojedinaca koji zavise od socijalne pomoći (kao što su invalidi rada i ratni invalidi). Ne bi trebalo da zaboravimo na realniju raspodelu budžeta od strane MEF-a.

Ramadan Islami, misija OEBS-a na Kosovu.

Počele reforme skupštinske administracije

Projekat, koji je finansirala EU, Podrška Kosovskoj skupštini, a koji sprovode konzorcijum parlamenata Nemačke, Francuske i Slovenije i Međunarodni institut odbrane u Parizu, pokrenuo je proces reformi u skupštinskoj Administraciji, da bi se ona osavremenila.

Skupština je kao celina konsultovana u vezi sa sadržajem reformi i ona je preuzela da ih vodi. IPS je intervjuisao sekretara Skupštine, Ismeta Krasnićija, kako bi dobio njegovo mišljenje o reformi.

Intervju sa Ismetom Krasnićijem, sekretarom Kosovske skupštine.

IPS: Šta je svrha reforme i koji su njeni ključni pozitivni elementi?

Ismet Krasnićij: Kao prvo, što se tiče reformi, zahvalio bih se konzorcijumu parlamenata koji je podržao rad kosovske Skupštine. Ova podrška je imala dve komponente: administraciju i političke radnike. U našoj situaciji izraz reforma podrazumeva nastojanje da se rad Skupštine unapredi, učini operativnijim i organizovanijim. Prvo bih želeo da naglasim da proces reformi zahteva veoma ozbil-

jan pristup budućem radu kosovske Skupštine.

IPS: Šta se ovom reformom predviđa u vezi sa organizacijom administracije?

IK: Mogu da kažem da je, u vreme kada je skupština bila organizovana, administracija bila odgovarajuća, ali potrebe i dinamika rada doveli su do potrebe za organizacijom same skupštinske administracije. Ovo je rezultiralo nizom pravila i propisa na

osnovu kojih mi sprovodimo organizaciju administracije. Naročita pažnja na organizaciji administracije izražena je izmenama i dopunama Administrativnog uputstva br. 2000/31. Ove izmene su dovele i do izmene Administrativnog uputstva o Kosovskim javnim radnicima, dok je kosovskoj Skupštini omogućeno da se razlikuje od drugih institucija što se tiče radnika, plata, radnog vremena, i svih drugih stvari koje mogu da poboljšaju rad Skupštine.

IPS: Šta je sa izmenama u kadrovskom statusu?

IK: Ove reforme dovele su do podele javnih radnika na dve grupe: javni službenici odnosno javni radnici, i službenici odnosno politički pomoćni radnici. Službenici treba da budu stručni ljudi, javni radnici posvećeni poslu, pošto ćemo prema ovim propisima od septembra za službenike imati ugovore o stalnom zaposlenju. Dok su politički radnici u boljem položaju u pogledu plata zato što su njihove dvadeset posto veće, oni dele sudbinu mandata političkih radnika kosovske Skupštine. Ovo uvećanje plata nesumnjivo pokriva opasnost od raskida ugovora.

IPS: Šta je sa podrškom radu poslanika i rukovodstvu?

IK: Ovo su dva sektora; to su još dva segmenta koji će prema ovim pravilima biti unapređeni. Što se tiče poslanika imamo posvećenost i požrtvovanost radnika koji umeju da sposobnih da obavljaju sav potreban tehnički i administrativni posao tako da poslanici mogu da se posvete svojoj političkoj funkciji. Drugi specijalni segment ovih reformi predstavlja rukovođenje budžetom pošto se potrebe stalno uvećavaju i nema dovoljno sredstava da se pokriju svi zahtevi. Takođe treba reći da su uslovi rada za poslanike, poslaničke grupe i odbore daleko od savršenih. I dalje nemamo potreban kancelarijski prostor za poslanike, i takođe nema dovoljno prostora čak ni za potrebe administracije. Od prošle godine, svi poslanici su dobili lične laptope, što je situaciju popravilo. Međutim, rastu i potrebe Administracije, tako da se nadamo da će u budžetu za 2008-2010 za njih biti dovoljno predviđenih sredstava.

IPS: Koje prve korake treba preduzeti da se sprovede reforma?

IK: Prvi koraci za sprovođenje ovog propisa su poznati.

Usvajanjem ove Uredbe imenuju se odgovorni službenici i rukovodilac projektnog tima. Takođe smo objavili konkurse za radna mesta koja su predviđena ovom Uredbom. Postoje dva radna mesta koja su trenutno upražnjena kao rezultat disciplinskih mera, i što je najvažnije, postoje oglašena radna mesta za administratore u parlamentarnim odborima. Trenutno rad odbora nije na visini standarda jer još uvek nismo uspeli da dobijemo njihovo potpuno angažovanje koje je potrebno za pripremu i razmatranje nacrtu zakona iz Vlade i davanje preporuka. Ovo je dovelo do kašnjenja sa usvajanjem zakona. Propisi predviđaju krajnji rok od šezdeset dana, što često mora da se produžava usled nedostatka stručnih radnika u odborima.

IPS: Koju vrstu podrške imate od predsedništva u ovom procesu?

IK: Odnosi između članova predsedništva (ili predsedništva kao celine) i sekretarijata postaju iz dana u dan ozbiljniji i kooperativniji. Odredbe predviđaju da predsedništvo imenuje sekretarijat, a sekretarijat je odgovoran predsedništvu. Imao sam izvrstan saradnički odnos sa predsednikom predsedništva, i isto tako intenzivan odnos sa ostalim članovima predsedništva. Vidimo rasprave o određenim stvarima, koje se onda oblikuju u sadržaj za sastanke Skupštine, koje ponekad za rezultat imaju konkretne odluke na plenarnim sednicama.

IPS: Koji su prvi rezultati ove reforme u pogledu vaših odgovornosti i zadataka?

IK: Među prvim rezultatima naveo bih mogućnost da se radi na nekim stručnijim pitanjima, delegiranje nadležnosti na pomoćne radnike ili direktore, preko komandnih instanci sa vođama jedinica u dva odeljenja. U isto vreme, to mi daje priliku da nadležnosti delegiram i vršim kontrolu nad načinom sprovođenja delegiranih nadležnosti, koje na kraju sprovodi administracija Skupštine

IPS: Kako su administrativni radnici reagovali na nova pravila?

IK: Prihvatanje novih pravila pratila je zabrinutost. Rečeno je da će 2006. biti godina u kojoj će možda biti smanjenja broja radnika u privremenim institucijama samouprave. Međutim, izmenom Administrativnog uputstva o javnim radnicima i ove su brige uklonjene, i mi smo dobili priliku da otvorimo nova radna mesta. Nakon različitih konsultacija sa zaposlenima, u kojima su učestvovali i predsednik, članovi predsedništva, projekat za podršku Skupštini i Konzorcijum, postalo je jasno da neće biti otpuštanja, pri čemu su moguće različite promene u imenovanjima ili raspoređivanje na nova radna mesta a u skladu sa stručnom spremom. Utvrđen je rok od šest meseci, za koje vreme ćemo obaviti ocenu učinka, i na osnovu tih ocena učinka uvesti promene i aranžmane u skladu sa postojećim koeficijentima plata.

IPS: Šta će po vašem mišljenju biti budući prioriteta da bi se obezbedilo sprovođenje reformi?

IK: Mislim da će buduće odluke odrediti vreme. Za sada će biti nekih odluka koje će doprineti da se javnim radnicima obezbede uslovi i mogućnosti koji su im potrebni da bi narednih godina oni bili ključ za Skupštinu. Sada smo u fazi kada imamo strategiju zakonodavnog tela skupštine sa 103 zakona. Jedan niz zakona mora da bude završen u roku od 120 dana nakon objavljivanja statusa. Svi će oni koristiti da nam pomognu oko donošenja budućih odluka koje su potrebne da bi administracija bolje poslovala, što znači da ćemo pred sobom imati period provere koji će biti vrlo izazovan. Rezultati ovog perioda daće nam koordinatne pravca koji će zauzeti buduće odluke koje treba da se odraze u reformi, a kao nastavak reforme koju smo započeli.

IPS: Kako vidite funkcionisanje vaših radnika kroz tri godine?

IK: Sama činjenica da naši službenici mogu da imaju dodatnu platu i različito radno vreme, što podrazumeva fleksibilnost u smislu organizacije rada, čini da verujem da će ovi radnici biti sve više posvećeni poverenim zadacima. To će biti njima u korist, kao i meni, ali će ih takođe više podsticati da se dalje uzdignu do nivoa zadatka koji se od njih traži.

IPS: Koja druga vrsta podrške je, po vašem mišljenju,

potrebna vama i vašim radnicima?

IK: Mislim da je Skupštini potrebna podrška u nekoliko oblasti. Kao prvo, neophodno je da se unaprede sistemi informativne tehnologije. Za sada je to radilo ministarstvo javnih službi, ali postoji želja i spremnost da se ima nezavisni sistem informativne tehnologije koji bi se obezbedio od donatora ili preko projekata, a koji bi bio kompatibilan sa sistemima ministarstava. Međutim, mi treba da budemo nezavisni i autonomni u poboljšanju ovog sistema. Naša je namera da osposobimo neke prostorije za rad parlamentarnih odbora, pošto oni sada nemaju dobre radne uslove, zbog nedostatka prepisa, snimaka, i uslova koji su potrebni za javne rasprave. Mislim da ovo zbog toga predstavlja još jednu oblast koju treba podržati. Mi imamo kancelariju za medije i odnose sa javnošću, i tu je potreban napredak, i u smislu kadrova i pristupa računarima; potrebno je da svi građani, kao izvor informacija, imaju pristup Skupštini preko interneta. U isto vreme, obezbeđivanje da građani, škole i institucije imaju pristup kosovskoj Skupštini predstavlja još jedan način za služenje interesima kosovskog naroda. Novim službenicima za koje je predviđeno da budu zaposleni u parlamentarnim odborima mogla bi da se da dalja pomoć. Obuka Konzorcijuma uvećala bi i kapacitet i znanje, što je nešto što bi oni onda mogli da prenesu Kosovskoj skupštini.

Alfons B. Lence LLM, Dalja podrška kosovskoj Skupštini

Parlamentarna konferencija na Kosovu okupila predstavnike iz 10 skupština

Kim Veting, misija OEBS-a na Kosovu

“Imaćemo moderan i efikasan sektor bezbednosti, sa jakim parlamentarnim nadzorom, na koji će narod Kosova biti ponosan.”

Ovo su bile reči predsednika vlade iz PIS-a, Agima Čekua, kada su učesnici regionalne parlamentarne konferencije 19. maja posetili vladu, u sklopu tri završna brifinga o bezbednosnim institucijama na Kosovu. Konferencija o nadzoru bezbednosti završena je izlaganjem komandanta KFOR-a, general-pukovnika Rolanda Katera, gde je on nabrojao izazove za misiju, te uverio učesnike da će KFOR biti na nivou svog zadatka. Uz priliku za učesnike da se susretnu sa pripadnicima KFOR-a iz više od 30 zemalja, oproštajni prijem u bazi KFOR-a Filmski Grad predstavljao je opušten završetak nakon nekoliko dana intenzivnih sastanaka.

Regionalna konferencija o parlamentarnom nadzoru bezbednosti i sektoru javne bezbednosti treća je konferencija šireg regiona priređena zajednički od strane misije OEBS-a na Kosovu i Skupštine Kosova. Prethodne konferencije bavile su se nadzorom budžeta (2005. godine) i nadzorom policije (2006). Međutim, ova konferencija bila je prva koja je održana nakon uspostavljanja parlamentarnog Odbora za bezbed-

Komandant KFOR-a, General Kater, obraća se učesnicima u Filmskom Gradu

nost na Kosovu, u septembru 2006. godine, i zato je mogla da sadrži i važnije elemente tema i izazova sa kojima se odbor suočava. Zato je dugogodišnji saradnik i partner OEBS-a na Kosovu u razvoju nadzora sektora bezbednosti, DKOS (Demokratska kontrola oružanih snaga sa sedištem u Ženevi), takođe suorganizator ove konferencije.

Na uvodnoj sednici, šef misije OEBS-a, ambasador Verner Vnent je izjavio da konferencija ima tri cilja: poboljšanje stručnosti parlamentaraca uključenih u nadzor sektora bezbednosti,

podizanje kvaliteta opšteg demokratskog nadzora sektora bezbednosti u regionu, i stvaranje boljeg odnosa i saradnje sa parlamentarcima uključenim u sektor bezbednosti širom regiona.

“Sektor bezbednosti ne radi protiv naroda, već treba da radi na njegovoj sigurnosti. Zato bi ovde stalno trebalo raditi na usavršavanju”, rekao je Vnent.

Četiri glavne teme za diskusiju bile su:

I) Parlamentarni nadzor sektora bezbednosti;

II) Regulisanje i nadzor sektora privatnog obezbeđenja;

III) Saradnja između parlamentarnih odbora za bezbednost; i

IV) Nadzor planiranja i spremnosti za vanredna stanja.

Svakom sednicom predsestavao je poslanik nekog od parlamenata iz regiona, sa izvestiocem iz Skupštine Kosova. Teme debata bile su otvorene, s tim što je trebalo da glavni govornik stimuliše debatu. Preko linka sa Par-

lamentarnom skupštinom NATO-a naročito su intenzivno učestvovali Politički odbor, njegova tri člana i predsednik, dajući svoj uvid i primedbe u vezi sa razvojem događaja u regionu. Jedan od učesnika, senator Rejnel Andrejčuk iz Kanade, čak se složio da vodi sednicu o regionalnoj saradnji, gde je raspravljano o nekoliko tema, od toga kako efikasno učestvovati u nekom međuparlamentarnom forumu (kao što su OEBS i PS NATO-a), do prevazilaženja prepreka kod nadzora Vlade. Međutim, učesnici su započeli jutarnju sednicu sa diskusijom o

veoma konkretnim pitanjima: kako se vrši nadzor budžeta sektora bezbednosti, gde je glavno izlaganje dao bivši holandski ministar odbrane, gospodin Vilem Van Ekelen. On je govorio o čitavom ciklusu budžeta, i učesnicima je bilo jasno da je Bosna i Hercegovina uspostavila dobar način rada.

Druga konkretna tema bio je nadzor privatnog sektora bezbednosti, što je tema kojom se trenutno, u okviru radne grupe pri ministarstvu unutrašnjih poslova, bave zakonodavci na Kosovu. Dr. Mihael Fon Tangen Pejđž je

podvukao elemente koje bi u zakonima trebalo rešiti, dajući primere iz regiona, gde zakoni nisu bili adekvatni i gde ih je bilo potrebno preraditi. Na Kosovu je odbor za bezbednost formirao radnu podgrupu, koju je obučila misija OEBS-a, i ta grupa intenzivnije prati kontrolu privatnog sektora bezbednosti.

Nakon popodnevne sednice, gde je gospodin Maljoku govorio o svojim iskustvima u vezi nadzora sposobnosti privremenih institucija samouprave da se sprema za vanredna stanja, što je bio jedan projekat koji je pomagao OEBS,

a u okviru koga je Kosovski institut za javna istraživanja i razvoj (KIPRED) obavio istraživanje, o reakcijama je govorio izvestilac iz Skupštine Kosova, a završnu reč dali su direktor Odeljenja za dobro upravljanje i demokratske institucije OEBS-a, gospođa Vilma Teuvs, i koordinator Inicijative za podršku Skupštini, gospodin Franklin De Vriz.

Ovo je bilo prvi put da Kosovo bude domaćin jedne konferencije sa tako velikim brojem učesnika iz regiona, i, prema njihovim ocenama, sigurno nije bio poslednji

Predsedavajući Odbora za Bezbednost, G-din Maljoku, šef OMIK-a, Ambasador Vnedt kao i predstavnik DCAF-a G-din Vim van Ekelen, na otvarajućoj sednici u hotelu Grand

Ženski neformalna grupa u Skupštini Kosova

Pravi činilac ili samo privremeni izazov na postojećoj političkoj sceni Kosova.

Intervju sa Đuljšene Beriša (LDK) i Hatidže Hodža (PDK), kopredsedavajućima Ženskog kokusa u Skupštini Kosova.

Gjylshen Berisha

Inicijativa za osnivanje ženskog kokusa datira još od prvog zakona Skupštine, ali je ostvarena tek pet godina kasnije, nakon opsežnih konsultacija sa poslanicima i šefovima parlamentarnih grupa u Skupštini Kosova. Ženski poslanici su se okupili kako bi promovisali svoj zajednički program rada za poboljšanje položaja žena u kosovskom društvu.

Ova grupa je osnovana 5. jula 2005, kada je posetila Kosovo Medlin Olbrajt, bivši državni sekretar SAD-a. Ovo je jedina višepartijska i multietnička grupa u Skupštini Kosova, u kojoj vlada i opozicija i većinska i manjinske zajednice zajedno rade na ostvarivanju zajedničkih ciljeva.

ASI: Možete li nam opisati sadašnju strukturu ženskog kokusa?

Đuljšene Beriša: Naša grupa se sastoji od 36 članica a u upravnom odboru ih ima 8. Njegov sastav odražava formulu predsedništva Skupštine Kosova: dva člana su iz LDK, dva iz PDK, po jedan iz AAK, ORA i 6+, i jedna članica iz zajednice kosovskih Srba. Aktivnosti ženskog kokusa vode dve kopredsednice, na rotirajućoj osnovi, jedna iz većinske a druga iz opozicione partije, sa mandatom od jedne godine..

ASI: Koji su ciljevi vaše grupe?

Hatidže Hodža: Naši ciljevi odgovaraju sledećim pitanjima: davanje ovlašćenja ženama u politici i donošenju odluka; nadgledanje sprovođenja Zakona o ravnopravnosti polova, ljudska prava i svi zakoni koji se odnose na ravnopravnost polova; poboljšanje položaja žena u društvu, obrazovanje, kultura i ekonomija, saradnja između ženskih poslanika i građanskog društva i drugih poslanika u regionu.

ASI: Šta smatrate najvećim dostignućem ženskih poslanika u Skupštini Kosova?

Hatidže Hodža: Smatram da su neka od najvažnijih dostignuća inicijativa da se

izradi nacrt Zakona o ravnopravnosti polova kao i izmena i dopuna drugih zakona (na primer, zakon o materinstvu).

ASI: Koje su bile glavne aktivnosti ženskog kokusa ove godine?

Đuljšene Beriša: Članice ženskog kokusa učestvovala su u nekoliko međunarodnih događaja u Zagrebu i Sarajevu, koje je organizovao Pakt stabilnosti za jugoistočnu Evropu. U ovim događajima, ženski kokus je bio priznat kao ravnopravni član parlamentarnih grupa iz JEE. Osim toga, ženski kokus je uspešno organizovao nekoliko okruglih stolova u Prishtinë/Prištini o sledećim temama: ravnopravnost polova, zakon o

Hatixhe Hoxha

izborima, obrazovanje, društvena pitanja i zdravstveni problemi na Kosovu, kao i okrugli sto o suzbijanju trgovine ljudima. Članice ženskog kokusa redovno organizuju posete terenu, a u cilju prikupljanja podataka i razmene informacija sa stanovništvom Kosova, posebno sa ženskim grupama iz svih zajednica koje žive na Kosovu. Žene poslanici iz Skupštine Kosova su prva grupa poslanika koja je ikad posetila lokalnu srednju školu.

Prošlog meseca smo, u saradnji sa OEBS-om, organizovali regionalnu konferenciju žena parlamentaraca, s ciljem da ojačamo veze sa našim kolegicama iz susednih parlamenata. Spomenula bih još jednu stvar: grupa žena poslanika iz Skupštine Kosova je potpisnica Međunarodnog memoranduma protiv trgovine ljudima, koji je potpisan 8. marta 2006. u Bernu/Švajcarskoj.

ASI: Niste počeli od nule, zar ne?

Duljšene Beriša: Tačno. Prethodni odbor su vodile Sanije Zećiri i Fljora Brovina, i uprkos problemima sa kojima se ženski kokus suočavao, ovaj odbor je sproveo nekoliko aktivnosti. Tada je ova grupa izradila strategiju, viziju i misiju. Prema ovom dokumentu, ženski kokus će raditi na povećanju učešća žena u donošenju odluka u Skupštini Kosova i u svim ostalim kosovskim institucijama. Štaviše, zadatak grupe povezan je sa tendencijama da se popravi postojeća situacija na lokalnom nivou

gde na funkciji predsednika Skupštine opštine ili glavnog izvršnog službenika nema nijedne žene. Ženski kokus je obavezan da u kosovskim institucijama zastupa glas svih žena, i tako izgradi kapacitete za demokratske strukture na Kosovu kako bi se osiguralo učešće žena u svim sferama javnog života i donošenju odluka.

ASI: Kakvi su vaši planovi za budućnost?

Hatidže Hodža: Pažljivo smo procenili naše angažovanje tokom narednih par godina i na osnovu toga naši prioriteti su osiguranje daljeg davanja ovlašćenja ženama u strukturama za donošenje odluka i kosovskim institucijama, doprinos izradi i usvajanju Zakona o izborima, ustavni proces i Zakon o političkim partijama. Zato smo planirali opsežne sastanke s vodećim kosovskim institucijama: predsednikom, premijerom, predsednikom Skupštine Kosova, šefovima političkih partija i parlamentarnim grupama i glavnim akterima medija i građanskog društva na Kosovu. Očekujemo koordiniranje naših aktivnosti sa Kancelarijom premijera/Agencijom za ravnopravnost polova, Kosovskom ženskom mrežom, UNIFEM, UNDP i Paktom stabilnosti za JEE. Želim da izrazim našu zahvalnost našim partnerima i onima koji nas podržavaju, na primer Misiji OEBS-a na Kosovu, NDI i Kancelarijama za vezu Švajcarske, Holandije, Švedske i Belgije.

Bujar Madžuni, Misija OEBS na Kosovu

Člana Ženski neformalna grupa u Skupštini Kosova

LDK

Nekibe Kelmendi
Melihate Termkolli
Sanije Aliaj
Samije Zeqiraj
Remzije Nimani
Zyrije Maloku
Nurishehe Hulaj
Gjylshen Berisha
Nafije Berisha
Brikenda Kryeziu
Besa Gaxherri
Naxhije Doçi
Rudina Bukoshi
Lumnije Hyseni
Qibrije Hoxha

PDK

Flora Brovina
Nerxhivane Dauti
Teuta hadri
Sala Ahmeti
Drita Statovci
Sala Shala Berisha
Safete Hadergjonaj
Selvije halimi
Zahrije Jusufi
Hatixhe Hoxha

AAK

Gjylnaze Syla
Zylfije Hundozi
Myrvete Dreshaj

VAKAT

Shpresa Murati

ORA

Teuta Sahatqija
Fatmire Kollqaku

GIS

Zlatica Kujundzic

KDTP

Nuran Malta

SLKM

Snezana Milic
Vesna Jovanovic

GIG

Vezira Emrush

Poslanici Skupštine slušaju glas građana

Arben Keljendi, Nacionalni demokratski institut

Gjinaze Sylja

U funkcionalnom demokratskom sistemu, izabrani predstavnici ispunjavaju svoje obaveze prema građanima. Organizovanjem slobodnih izbora uspostavlja se temelj demokratskog društva ali se time ne garantuje stvarno predstavljanje interesa građana. Izabrani predstavnici treba da uspostave mehanizme za redovnu komunikaciju sa građanima da bi obezbedili da se njihov glas sluša. Parlamenti koji ne obavljaju svoju predstavničku funkciju izazivaju uvećanje nezadovoljstva građana, i ne mogu da podržavaju svoj "demokratski" sistem.

Poslanici Skupštine održavaju redovne kontakte sa biračima. Jedan od najpopularnijih i najefikasnijih načina za to jeste otvaranje specijalnih

kancelarija u cilju poboljšanja komunikacije sa građanima u njihovim izbornim oblastima.

Prošle godine je niz poslanika Skupštine pokrenuo slične inicijative da otvore takve kancelarije, uprkos nedostatka institucionalne podrške.

Poslanik Skupštine, Đilnaze Sulja iz AAK je pionir ovih inicijativa. Njena kancelarija za rad sa građanima radi već godinu i po dana, i, kako je rekla: "prvog dana kada sam otvorila ovu kancelariju, stvarno sam se osetila kao predstavnik naroda...bilo je više slučajeva kada su građani shvatali da nije sigurno da ćemo moći da rešimo njihove probleme, ali im je samo trebao neko ko hoće da ih sasluša".

Hajredin Hiseni, poslanik PDK-a, najnoviji je predstavnik

koji je otvorio takvu jednu kancelariju, a na ceremoniji povodom njenog otvaranja bilo je prisutno 200 građana grada Podujevë/Podujeva. "Građani su bili radoznali da čuju koje službe ova kancelarija može da da i u koje vreme mogu da me vide," rekao je PDK poslanik Hiseni.

Poslanik Skupštine Fehmi Mujota (PDK) takođe je bio prisutan na ovoj ceremoniji, i pomagao je novom kolegi savetom i primerima iz svog sličnog iskustva u Shtime/Štimlju. "Danas sam ovde da dam moralnu podršku svom kolegi i prenesem svoje iskustvo u ovom pravcu," kaže poslanik Skupštine Mujota, pun skromnosti.

Jedan drugi poslanik iz PDK-a, gospodin Bajrush Džemajli, sastajao se dva meseca sa građanima Ferizaj/Uroševca u svojoj kancelariji, i priznaje da su mu neke informacije

koje je prikupio od građana poslužile za pripremu parlamentarnih pitanja za ministre. Neke primere ovoga predstavljaju pitanja koja se odnose na izgradnju puta u Jezercu, slučaj pacijenata iz Ferizaj/Uroševca koji moraju svake nedelje da putuju u Gjilan/Gnjilane na dijalizu i pitanje o bezbednosnim merama duž železničkog puta koji prolazi kroz centar Ferizaj/Uroševca. To je tek par primera načina na koji mogu da se iskoriste prikupljene informacije da se vlada učini odgovornijom i spremnijom da rešava brige građana.

Slične kancelarije otvorili su poslanici Skupštine u Gjakova/Đakovici i Berat Luža u Kačanik/Kaçaniku. Poslanici kosovske Skupštine sada su shvatili da je izmena izbornog sistema, usvajanje otvorenih listi i redovno sastajanje sa građanima vrlo važno.

Bajrush Xhemajli

Ustavni proces

Nekibe Keljendi, poslanik Skupštine Kosova, LDK

Posle podnošenja Predloga predsednika Ahtisarija, bila sam član grupe eksperata u Političkoj i strateškoj grupi, koju je angažovao Tim jedinstva. Ova grupa je odmah počela da radi na izradi ustavnog materijala (nezvanični ustav) da bi olakšala rad novoustanovljenog Ustavnog saveta za izradu nacrtu Ustava Kosova i da bi ubrzala proces izrade nacrtu ovog najvišeg zakonskog instrumenta za Kosovo posle definisanja njegovog političkog statusa.

U početku su obrazovane neke radne podgrupe radi izrade ustavnih poglavlja. Na ovaj način, rezultat svake od ovih grupa bio bi ugrađen u jedinstveni ustavni materijal.

Kada je unošenje ovih predloga u ustavni materijal bilo završeno, radna grupa je nastavila svoj rad na usklađivanju i sistematizaciji rezultata i eliminaciji (mogućih) eleme-

nata koji se ponavljaju. Ova radna grupa je isto tako sačinila Ustavni zakon o pravima zajednica i njihovih pripadnika, koji je dostavljen svim članovima grupe i nekim članovima Tima jedinstva.

Celokupan ustavni materijal, koji se pripremao mesecima, sada će se preneti na nedavno obrazovani Ustavni savet Kosova, da bi im se pružila prilika da intervenišu tamo gde je to neophodno, i da ga završe, pre nego što sam Ustav bude prosleđen Skupštini Kosova na usvajanje.

Nacrt Uredbe o radu Ustavnog saveta za izradu Ustava sačinjen je paralelno sa ova dva druga dokumenta, dok su USAID/OEBS radili na izradi plana za informisanje javnosti o Ustavu Kosova, koji predstavlja nezvanični plan, isto kao i napred pomenuti dokumenti. Ustavni savet će raditi na svim ovim materi-

jalima, i podneće konačan sadržaj, kada će Ustav biti objavljen u javnosti, tako da svaki građanin Kosova bude obavešten o sadržaju budućeg Ustava Kosova.

Moje je lično mišljenje da će tokom tranzicionog perioda, koji će početi posle usvajanja nove Rezolucije o Kosovu, kosovske institucije, zajedno sa svim svojim domaćim i međunarodnim ekspertima, moći da ispune sve dužnosti koje proističu iz predloga predsednika Ahtisarija za izradu Ustava i zakona. Ovo će značiti da će oni biti završeni na vreme da bi se preuzele sve odgovornosti koje treba da se prenesu sa Misije Ujedinjenih nacija na Kosovo.

U proteklih 17 meseci, na ovaj proces je utrošeno puno vremena, napora i energije, od početka procesa pregovora, koji je preduzet uz podršku međunarodnih učesnika, kao što su predsednik Ahtisari i UNOSEK Grupa, do završetka ovih dokumenata.

Ne treba da zaboraviti angažovanje međunarodnih organizacija ustanovljenih na Kosovu, među kojima su USAID, OEBS, Kontakt grupa, Kancelarije za vezu, i određen broj stručnjaka iz Amerike i iz susednih zemalja. Kosovske institucije, stručnjaci i narod veoma cene njihovu pomoć. Pružena pomoć sastojala se od finansijske i profesionalne pomoći, organizovanja raznih

simpozijuma i konferencija u inostranstvu, kojima su pristupovali i pripadnici svih manjinskih zajednica, i velike pomoć pri izradi ustavnog materijala.

Kada se govori o ustavnom materijalu koji su sastavile odgovarajuće radne grupe, dozvolite mi da istaknem da izrada ovog materijala nije bila uopšte lak zadatak, jer će se Ustav Kosova, kao i Status Kosova, rešiti sui generis, i ne može se smatrati za presedan za bilo koju drugu zemlju u svetu. Jedinstvena stvar u vezi sa ustavnim materijalom je to, što on sadrži odredbe, koje omogućavaju pozitivnu diskriminaciju, a to je pozitivno odstupanje od međunarodnih standarda i ustava u pogledu manjinskih zajednica i njihovih pripadnika. Međutim, treba istaći da Evropska konvencija o pravima manjina zajednice označava kao „manjine“, i iznosi razne skupove prava.

Građani Kosova sada su sve više svesni da, i pored krvi onih koji su, za oslobođenje Kosova i njihovog prava na samoopredeljenje, dali svoje živote, oni sada podnose još jednu žrtvu: pozitivnu diskriminaciju i druge povlastice za manjinske zajednice. Ovo je učinjeno da se, uz božju pomoć, ostvari vekovima star cilj o nezavisnosti Kosova i njegovoj evro-atlantskoj integraciji.

Odbor za prava i interese zajednica u poseti zajednicama u opštinama širom Kosova

Intervju sa g. Randelom Nojkićem (SLKM), predsednikom Odbora za prava i interese zajednica i gđom Sanije Alijaj (LDK), potpredsednicom Odbora.

Sanije Alijaj

ASI: Ranije je Odbor za zajednice imao poteškoće, ali sada stvari izgledaju bolje. Koji su razlozi za ovaj pozitivan napredak?

R. Nojkić: Ja se ne bih složio sa izjavom da se situacija u Odboru promenila. Ja sam pisao Predsedništvu Skupštine u ime Odbora za prava i interese zajednica o određenim pitanjima, i Predsedništvo nije našlo za shodno da mi odgovori. Kao posledica toga, uputio sam pismo SPGS-u i i dalje čekam njegov odgovor. Moje je pravo da dobijem odgovor od Predsedništva Skupštine i u ovom slučaju verujem da su postupci prekršeni.

S. Alijaj: Ranije je Odbor naišao na neke poteškoće. Nastala su određena zakašnjenja u ispunjavanju plana rada, imajući u vidu da su sve aktivnosti u vezi sa interesima zajednica

razmotrene u Konsultativnom savetu za zajednice. Sada imamo pozitivan pristup, u skladu sa kojim Odbor poziva predstavnike Ministarstva na svoje redovne sastanke kao i na svoje posete na terenu. Krajem oktobra, OEBS je započeo novi projekat za uvećavanje efikasnosti rada Odbora. Plan je sadržao četiri pitanja: porast u aktivnostima saradnje između Odbora i Ministarstva za povratak; fakultativnu posetu u inostranstvu organizovanu za Odbor u decembru, radne posete u opštinama širom Kosova, i okrugle stolove sa međunarodnim i nacionalnim akterima koji rade sa zajednicama. Sva ova pitanja su do sada realizovana, sa istima će se nastaviti tokom 2007.

ASI: Vaš Odbor je pripremio plan za 2007. Koji su izazovi ovog plana?

R. Nojkić: Bilo koji nacrt zakona upućen Odboru ulazi na dnevni red na vreme i razmatra se. U ovom planu smo predvideli posete na terenu, koje su veoma značajne za naš rad. U nekoliko navrata nismo mogli da ih organizujemo na odgovarajući način iz razloga što Ministarstvo za zajednice i povratak nije poslalo svoje predstavnike na ove posete. Nadam se da ćemo ispuniti sve što smo predvideli u Planu. Međutim, ne verujem da ćemo dalje produbiti pitanja istaknuta od strane zajednica tokom naših poseta na terenu. Ovo upravo zbog toga što Odbor ima ograničena prava i što Ministarstvo za zajednice i povratak ne prati ili ne učestvuje u našim posetama na terenu. Kao Odbor, predali smo zahtev Ministarstvu da nam pruži podatke u pogledu budžeta Ministarstva za 2006. godinu i plan za dodeljivanje budžetskih sredstava za 2007. Ovo bi potpomoglo rad Odbora tokom njegovih poseta na terenu. I dalje nismo dobili odgovor od Ministarstva za zajednice i povratak u vezi sa budžetom.

S. Alijaj: Odbor je usvojio Plan rada za 2007. Ovaj Plan je pripremljen u saradnji sa koordinatorom OEBS-a. Naglasila bih da do danas nijedna od izmena na nacrtu zakona u postupku ne dotiče interese zajednica. Članovi Odbora će nadgledati primenu usvojenih

zakona, kako bi proverili da li se isti sprovode na ispravan i efikasan način. Odbor će imati aktivnu ulogu u usvajanju nacrtu zakona tokom prelaznog perioda od 120 dana nakon usvajanja Ahtisarijevog plana od strane Saveta bezbednosti UN-a. Odbor za zajednice će se usredsrediti uglavnom na zakone koji se odnose na život, prava i slobode zajednica na Kosovu.

ASI: Kakvi su vaši odnosi sa Ministarstvom za zajednice i povratak? Kakva je vaša saradnja sa novim ministrom?

R. Nojkić: Verujem da moj prethodni odgovor nudi dovoljno objašnjenje našeg odnosa sa Ministarstvom za zajednice i povratak.

S. Alijaj: Odbor je u svakom trenutku spreman da ponudi svoju saradnju svakome, uključujući i Ministarstvo za zajednice i povratak, sa ciljem da reši pitanja istaknuta tokom poseta na terenu i u samom Odboru. U ovom trenutku, Odbor ima dobar odnos sa Ministarstvom za zajednice i povratak, i sa Ministarstvom za lokalnu upravu. Prirodno, postoji konstantna potreba za boljom koordinacijom rada.

ASI: Vaš Odbor je organizovao posete na terenu u nekoliko opština; koji je rezultat ovih poseta?

Randel Nojkić

R. Nojkić: Rezultat ovih poseta nije veoma zadovoljavajući. Na primer, tokom naše posete Ferizaj/Uroševcu jedan od članova Odbora, zadužen za posredovanje u određenim pitanjima između Odbora, Ministarstva i zajednica sa kojima se tamo srećemo, nije prisustvovao redovnim sastancima Odbora niti je preduzeo bilo šta u vezi sa pitanjima istaknutim od strane zajednica koje smo posetili. Imajući sve ovo u vidu, ne možemo reći da smo obavili dobar posao. Verujem da bi poslovnik o radu Skupštine trebalo da sadrži i pruži mere koje će se preduzeti protiv onih koji ne ispunjavaju uslove svog radnog mesta. U ovom trenutku, ovakve mere ne postoje a rad članova Odbora zasniva se samo na njihovoj dobroj volji. Članovi Odbora koji su voljni da rade su aktivni, dok su oni koji nisu voljni pasivni. Ne postoje nikakve sankcije bilo kakvog tipa za ovo pitanje.

S. Alijaj: Da, posetili smo nekoliko skupština opština i videli smo da lokalne vlade rade na tome da integrišu zajednice i poboljšaju njihovo blagostanje. Iako je dalji rad neophodan u korist svih građana, postoje neki ohrabrujući rezultati. Ovom prilikom, volela bih da istaknem Opštinu Dragash/Dragaš, u kojoj je 43% lokalne vlade sastavljeno od lokalnih zajednica, a skoro svi donatorski projekti su usredsređeni na lokacije na kojima žive ove zajednice. U Ferizaj/Uroševcu, sve kuće Srba koji žive u selima Babljak i Babuš su ponovo izgrađene i čeka se povratak njihovih vlasnika. Predsednik Novo Bërda/Novog Brda je Srbin i iako živi u opštini sa nedovoljno razvijenom ekonomijom, on izjavljuje da reč „diskriminacija“ tamo ne postoji. Odbor takođe obaveštava Ministarstvo za zajednice i povratak u pogledu zabrinutosti svih građana.

ASI: Kao jedan od glavnih odbora Skupštine Kosova, vaš Odbor razmatra svaki nacrt zakona koji se prosleđuje Skupštini. Koji su glavni izazovi Odbora prilikom razmatranja zakona?

R. Nojkić: Da, ovo je jedan od glavnih odbora. Međutim, kada smo istakli pitanje nacrt zakona o ličnim brojevima, koji je vraćen od strane Odbora za prava i interese zajednica, zakon je ponovo poslat Skupštini i nakon toga je usvojen. Ovo pokazuje da je zvanično, ovo jedan od glavnih odbora, ali da u praksi to nije slučaj. Što se tiče razmatranja zakona, ovaj Odbor je uvek obavljao svoju funkciju na blagovremen način i nikada nije odlagao svoje razmatranje. Postoje slučajevi u kojima se članovi Odbora ne slažu, ali ovo je normalna pojava koja se javlja tokom razmatranja zakona od strane Odbora. Smatram međutim, da pitanje kako pristupiti i rešiti situacije kada postoje problemi nije adekvatno regulisano. Srpska zajednica ima prigovore na Ahtisarijev plan, pošto predviđa mehanizme slične onima koji već postoje, koji nisu doveli do zadovoljavajućih rezultata. Ukoliko ovi mehanizmi treba da budu regulisani, siguran sam da bi ovaj Odbor imao manje probleme. Tokom naše posete Belgiji, videli smo da zajednice uživaju ravnopravna prava, uključujući nemačku zajednicu koja sačinjava 3-5% stanovništva. Tamo, zajednice odlučuju o tome šta je prihvatljivo za njih. Ovo načelo bi trebalo da bude primenjivano i na Kosovu.

S. Alijaj: Tokom nedavno

održanih sastanaka, imali smo atmosferu netrpeljivosti među članovima Odbora pošto je postojao otpor prema povratku ili je bilo pokušaja da se odloži postupak usvajanja amandmana na određene zakone nakon drugog čitanja, pod obrazloženjem da Kosovo nema međunarodno priznati status. Očigledno, ovo je u suprotnosti sa skupštinskim poslovnikom, i ni u jednom trenutku nisu dotaknuti interesi zajednica. Stoga smo postigli sporazum između članova Odbora, koji predviđa da nacrti zakona koji se prosleđuju Skupštini, posebno oni koji proističu iz Ahtisarijevog plana, budu razmotreni od strane Odbora pre prvog čitanja. Na ovaj način, njihovo usvajanje bilo bi ubrzano a Odbor bi imao više vremena da razmotri zakone.

ASI: Da li postoji nešto drugo što biste želeli da dodate?

R. Nojkić: Smatram da bi OEBS trebalo da organizuje više sastanaka i okruglih stolova na kojima će učestvovati ljudi i pripadnici zajednica sa različitim mišljenjima. Ovo je problem sa svim međunarodnim organizacijama na Kosovu pošto govore zasebno sa Albancima i Srbima, a ovo ne doprinosi rešavanju njihovih međuetničkih problema.

S. Alijaj: Želim samo da naglasim da sam ponosna što sam deo ovako značajnog Odbora, i da je moj doprinos Odboru da osiguram da sve zajednice koje žive na Kosovu uživaju ravnopravna prava.

Elita Vokši, Misija OEBS-a na Kosovu

Objavljivanje imovine viših zvaničnika kao sredstvo za borbu protiv korupcije

U skladu sa Zakonom protiv korupcije, svi viši zvaničnici su dužni da objave svoju imovinu

Intervju sa g. Hasanom Pretenijem, direktorom kosovske Agencije protiv korupcije

ASI: Šta znači obelodanjanje imovine?

Hasan Preteni: objavljivanje imovine je mehanizam za borbu i prevenciju korupcije kao što je predviđeno Zakonom protiv korupcije (ZPK), koji je usvojila Skupština Kosova 22. aprila 2005. godine i koji je objavljen Uredbom UNMIK-a br. 2005/26. Putem ovog procesa, svi viši zvaničnici (kao što je navedeno u članu 2 ZPK-a) su obavezni da pruže informacije o njihovoj imovini. Pored toga, oni će biti predmet istrage po pitanju bilo kakvog postojanja konflikta interesa, kao i da bi se sprečila mogućnost povećanja njihove imovine na nezakonit način.

ASI: Šta Zakon kaže u vezi ovoga?

HP: nadgledanje imovine je regulisano ZPK-om; isti navodi način i oblik objavljivanja imovine koji se zahteva od strane viših javnih zvaničnika, aspekt koji je regulisan u Poglavlju 5 ovog Zakona. Član 39 Zakona između ostalog (inter alia) navodi: Kosovska agencija za borbu protiv korupcije vrši nadzor nad imovinom višeg funkcionera na osnovu informacija koje dostavi viši funkcioner na posebnom obrascu, koji sačinjava Agencija.

U roku od mesec dana od preuzimanja funkcije, viši zvaničnik će pružiti Agenciji

sve neophodne informacije, kao što su funkcije koje su obavljene profesionalno ili neprofesionalno, ostale funkcije ili aktivnosti sprovedene od strane zvaničnika, funkcije sprovedene od strane zvaničnika neposredno pre preuzimanja funkcije, status njihove imovine i imovine lica koja su u bliskoj vezi sa njim ili njom.

ASI: Šta bi viši zvaničnici trebalo da objave?

HP: Informacije o stanju imovine koja pripada višem zvaničniku ili licima koja su u bliskoj vezi sa njim ili njom, treba da obuhvate podatke o njihovoj imovini i prihodu kao što su: nekretnine, pokretna imovina veće vrednosti, deonice u komercijalnim kompanijama, hartije od vrednosti, gotovinu koju imaju

u bankama, banku u kojoj imaju štednju i druge štedne ili zajmodavne institucije, dugovanja, garancije i ostale obaveze i godišnji prihod (koji služi kao poreska osnovica). U skladu sa ZPK-om, pokretna imovina veće vrednosti se smatra pokretnom imovinom čija vrednost prelazi preko 5,000 €. Agencija može zahtevati dokaz o informacije na obrascu za objavljivanje imovine. Viši zvaničnik mora na godišnjoj osnovi izvestiti Agenciju o bilo kakvoj izmeni u pogledu statusa imovine. Agencija može u svakom trenutku zahtevati od višeg zvaničnika da podnese informacije u pogledu podataka koji su gore navedeni. Viši zvaničnik će se usaglasiti sa zahtevom Agencije u roku od petnaest dana od prijema zahteva.

ASI: Koji su zvaničnici obavezni da objave svoju imovinu?

HP: U skladu sa Zakonom protiv korupcije, Agencija će nadzirati imovinu 'viših zvaničnika'. Član 2 ZPK-a definiše kao više zvaničnike sledeće: predsednika Kosova, premijera, izabrane poslanike i predsednika Skupštine, ministre, sekretare u Vladi, stalne sekretare, direktore kancelarija u okviru ministarstava, sudije i tužioce i međunarodne više zvaničnike.

ASI: Šta se dešava kada viši zvaničnik ne uspe da podnese obrazac o objavljivanju imovine? Da li postoje neke sankcije koje se mogu preduzeti?

HP: Ukoliko viši zvaničnik ne uspe da podnese informacije do datuma utvrđenog po ZPK-u (31. mart), Agencija izdaje upozorenje i određuje novi krajnji rok, koji neće biti manji od petnaest dana od dana kada je upozorenje uručeno. Ukoliko viši zvaničnik ponovo ne uspe da podnese zahtevane informacije u okviru utvrđenog krajnjeg roka, Agencija obaveštava organ u kojem viši zvaničnik obavlja svoje dužnosti, ili organ odgovoran za određivanje isplaćivanja plate ili nadoknade. U ovom slučaju, plata ili nadoknada će biti smanjena za jednu petinu svakog meseca, sve dok Agen-

cija ne dobije zahtevane informacije. Ukoliko viši zvaničnik ne uspe da podnese zahtevane informacije u roku od tri meseca, Agencija obaveštava organ odgovoran za iniciranje postupka okončanja mandata. Isplata plate ili nadoknade se stopiraju.

ASI: U kojoj je meri proces objavljivanja imovine bio uspešan?

HP: Proces obelodanjivanja imovine je bio uspešan do 4. maja 2007. godine – od 732 viša zvaničnika koji su bili obavezni da objave svoju imovinu, 94.4% njih je ispunilo ovu zakonsku obavezu. Trebalo bi naglasiti da iako je krajni rok istekao, ovaj proces je u toku, što znači da je Agencija dobila još obrazaca nakon isteka krajnjeg roka.

ASI: Šta možete reći u pogledu poverljivosti objavljivanja?

HP: Prema ZPK-u, od svih lica u okviru Agencije, kao što su članovi Veća Agencije i svako lice zaposleno od strane Agencije, će biti zahtevano da čuvaju kao zvaničnu tajnu svaku informaciju koja se smatra zvaničnom tajnom, a koju je Agencija dobila prilikom obavljanja svojih dužnosti. Članovi 44, 45 i 46 ZPK-a detaljno regulišu pitanje poverljivosti. Pored toga, podneti obrasci će biti podložni sveobuhvatnoj istrazi kako bi se proverila istinitost podataka, i objavljene imovine, kao i postojanje bilo kakvog konflikta interesa.

Lodevijk Vanust, Misija OEBS-a na Kosovu

Povratak Goranaca na Kosovo od životnog značaja

Intervju sa gđom Vezinom Emruš (GIG) – najnovijim poslanikom Skupštine Kosova

U ovom intervjuu gđa Vezina Emruš, kao najnoviji poslanik Skupštine Kosova, diskutuje o situaciji žena na Kosovu, zajednici Goranaca, procesu povratka kao i o svojoj perspektivi o Ahtisaarijevom planu.

ASI: Gđa Emruš, kako vi vidite trenutnu ulogu žene u današnjoj kosovskoj politici, posebno imajući u vidu tradicionalnost kosovskog društva?

Vezina Emruš: Uloga žene danas na Kosovu u svim zajednicama je teška. Žene, posebno u goranskoj zajednici su patrijarhalno vaspitane; one su stub porodice ali ipak ne mogu doći do pravog izražaja. Mlada žena na selu kada navrší osamnaest ili devetnaest godina, njena porodica je sputava, obeshrabruje u daljem školovanju. Što se tiče gradova, situacija je drugačija. Ja sam na primer rođena 1954, a imala sam priliku da se obrazujem. Danas mislim da nešto mogu učiniti u kosovskoj politici; smatram da sam na jako odgovornom mestu, gde takođe predstavljam ne samo naše goranske žene, već svaku kosovsku ženu.

ASI: Koji su politički ciljevi Građanske Inicijative Goranaca?

VE: Mi smo jako mala zajednica, i uvek smo imali identične ciljeve sa onima zemlje u kojoj

živimo. Mi smo jako zainteresovani za proces evropskih integracija, poboljšanje ekonomske situacije na Kosovu, bolju egzistenciju, regionalno integrisanje i povezivanje.

ASI: Budući da ste predstavnik u kosovskoj skupštini, šta su po vašem mišljenju glavni izazovi za goransku zajednicu u ovom periodu?

VE: Mi smo danas prilično zabrinuti. Sama većinska zajednica je razjedinjena. Zašto? I naša goranska zajednica gore u Dragašu/Dragash je razjedinjena, i to na bošnjačku i goransku zajednicu. Znači, deluju neki politički subjekti koji rade na tome da rascepe manjinske zajednice da bi one bile slabiji akteri na političkoj sceni. Isto to se dešava i sa većinskom albanskom zajednicom, pa mi težimo ka tome da i ona postigne jedinstvo kako bi mogla odgovoriti na efikasan način na probleme malih zajednica. To bi pomoglo našu integraciju u kosovsko društvo, i integraciju u regionu.

ASI: Da li ste zadovoljni mestom koje zauzimaju 'ostale zajednice' u današnjem kosovskom društvu?

VE: Vidite, da budem jako konkretna, nisam zadovoljna. Mi imamo određenu kvotu, sigurnu kvotu i kada su u pitanju izbori, rekla sam kako je naša zajednica jako raspršena, mnogi politički subjekti manipulišu njima. Kada su izborni zakoni u

pitanju, mi imamo sigurno mesto u Skupštini. Ranije je postojao cenzus od 0.50% (u odnosu na celo izborno telo Kosova) a sada se hoće pomeriti na 2, 3 ili 4 % što nijednoj manjoj zajednici niti manjoj albanskoj partiji neće omogućiti ulazak u skupštinu. Smatram da nismo dovoljno zastupljeni, i mislim da treba preduzeti mere i uvesti zakone koji bi bili blagonakloni prema malim zajednicama, kako bi i mi mogli učestvovati u važnim odlukama koje sada stoje pred Kosovom

ASI: Vi ste i član skupštinske grupe za integraciju. Po vašem mišljenju šta su glavne prepreke integraciji manjinskih zajednica u kosovsko društvo?

VE: Kao prvo, ja bih definisala našu goransku zajednicu kao jako rasejanu. Veliki deo živi u dijaspori - u Srbiji, Crnoj Gori, Makedoniji, Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj, mnogo njih živi u zemljama zapadne Evrope. Ovo samo po sebi predstavlja problem naše zajednice. Ja bih ovim putem apelovala i na Vladu Kosova, da podstakne ulaganja u područje Gore, oformi fond za razvoj kako ljudi više ne bi odlazili.

ASI: A što se tiče povratka?

VE: Povratak je pitanje našeg opstanka. Brojčano stanje naše zajednice niko ne može sa sigurnošću tvrditi pošto su ljudi u stalnoj migraciji. Mogu vam reći da je 1999. godine bilo od 13 do 17 hiljada Goranaca koji su živeli na čitavom Kosovu u Dragash/Dragašu,

Pejë/Peći, Prishtinë/Prištini i Prizrenu a sada nas ima samo oko 3 do 4 hiljade. Mi smo jako raseljeni i povratak je za nas životno pitanje.

ASI: Šta je po vama potrebno učiniti kako bi se ljudi iz goranske zajednice motivisali na povratak?

VE: Konkretno, trebalo bi više ulagati u infrastrukturu naših sela u Gori. Trebalo bi investirati u naša mesta kako bi imali zdraviju ekonomiju, koja bi onda ohrabrila povratak; znači ne samo obezbediti kuću, nego i posao ljudima koji bi se vratili. Kao jako bitan element ja bih naglasila postojanje goranske opštine. Znači, znate kako je jedan od važnijih elemenata Ahtisarijevog plana i decentralizacija. Naša zajednica je imala svoju opštinu 1931. godine, koja se zvala 'opština Gora'. Kasnije, 1968. ona se transformisala u opštinu Dragaš. Ona je danas multietnička i u njoj žive albanska, goranska i bošnjačka zajednica. Opština je najvažnije pitanje vezano za povratak jer bi ljudi verovali svojim organima, i ona bi najviše vratila poverenje narodu. To bi omogućilo i dodatna zaposlenja, omogućilo bolje kontakte sa službenicima.

ASI: Da li će Ahtisarijev plan poboljšati položaj manjinskih zajednica i u kojoj se meri on njih tiče?

VE: Što se tiče Ahtisarijevog plana, on ne definiše svaku od zajednica; one nisu analizirane. Plan odgovara našoj zajednici i mi vidimo jedan plus - proces decentralizacije. Kosovo je približne veličine

kao i Slovenija i ima približno isti broj stanovnika. Slovenija danas ima 240 opština, a Kosovo samo 30. Većinska albanska zajednica teži da to i dalje ostane tako. Ahtisarijev plan daje mogućnost formiranja nove opštine sa 5 hiljada stanovnika ili 75% većinskog stanovništva u tom određenom mestu i mi imamo sve uslove za jednu takvu jedinicu. Tada bi Goranac bio odgovoran i nadležan za svoje postojanje i ostanak na Kosovu; on bi sam rešavao svoju ekonomsku i političku situaciju. Pored toga, tu je pitanje jezika. Mi svi znamo da je na Kosovu pored albanskog službeni jezik i srpski. Naša deca su se školovala na srpskom jeziku. Mi ne želimo da budemo prozivani kako i dalje radimo po beogradskom programu, pa ovde molimo Vladu Kosova i Ministarstvo za prosvetu da nakon osam godina izrade plan i program na srpskom koji ćemo mi prihvatiti, kako bi se naša deca školovala. Nama je to jako bitno kako bi naša deca mogla ići na dalje školovanje uglavnom u Srbiju, Bosnu i Hercegovinu i Makedoniju.

ASI: Poruka našim čitaocima?

VE: Da. Vidite, ja imam jedan životni moto, koji kaže da bi svako od nas trebalo da voli sebe da bi znao da voli druge.

Intervjuisao Mario Maglov, koordinator Centara za informisanje zajednice, OJI-UNMIK u saradnji sa Misijom OEBS-a na Kosovu.

Očekujući uspešan rad Skupštine

Lia Hani, Viši savetnik predsednika Skupštine Kosova, Misija OEBS-a na Kosovu

Kada sam stigla na Kosovo bila je duboka zima. Za osobu iz nordijske zemlje, kao što sam ja, bilo je pravo olakšanje kada sam shvatila da zime i na Kosovu mogu biti sasvim hladne i snežne. U sebi sam mislila, „možda mi neće biti tako teško da razumem ljude na Kosovu i njihove predstavnike u Skupštini“. Borba za opstanak sa silama prirode i političkim supersilama koje su uobličile kosovsko društvo prilično su slične sa iskustvom Estonaca tokom njihove istorije. Međutim, sada je skoro leto, i došlo je vreme da sumiram neke napredne misli u vezi sa praćenjem rada Skupštine.

Skupština Kosova je jedinstvena institucija. Iako je izabrana na bazi slobodne volje kosovskog naroda, Skupštini ipak nije dozvoljeno da obavlja neke normalne elemente koji čine puni mandat suverenog parlamenta. Ovu ulogu uopšte nije lako igrati, i čovek zbog toga treba da oda priznanje političkoj zrelosti poslanika

i političkih grupa Skupštine što ne požuruju tok događaja. Ali isto tako je rizično da se stoji okolo i čeka na rešenje statusa. Život na Kosovu treba da ide dalje, i Skupština, kao zakonodavno telo, ima važnu ulogu za ostvarenje tog cilja.

Zakonodavni plan za 2007. godinu, koji Skupština treba da usvoji, jako je ambiciozan. On sadrži više od sto zakona. Pored toga, Ustav Kosova i nacrti zakona koji su potrebni za implementaciju Sporazuma o rešenju statusa treba blagovremeno da se pripreme i usvoje. Do danas, Skupština je sa ove liste usvojila samo sedam zakona, i prema tome više nije realno da se sav planirani deo posla obavi za pola godine. Zbog toga je očigledno potrebno da se razradi novi zakonodavni akcioni plan za Vladu Kosova i Skupštinu da bi mogli da odgovore izazovima koji su pred njima.

Iako Kosovo treba da dobije nove zakone u mnogim oblastima, potrebno je da se što pre usvoji lista prioriternih zakona. U akcionom planu moraju biti navedeni rokovi za podnošenje nacrtu zakona Skupštini i vladinim odsecima koji su konkretno odgovorni za pripremu nacrtu zakona. Kao i o Zakonodavnom planu za 2007. godinu, potrebno je da se unapred dogovori o vodećem odboru za određeni nacrt zakona. Ovim se skupštinskim odborima daje mandat da temeljno provere postupak izrade nacrtu zakona da bi se osiguralo da se rokovi budu ispoštuju i da se ostvari

pravi kvalitet nacrtu zakona. Bilo bi korisno da se sa Vladom postigne sporazum da se predstavnicima odgovarajućih odbora (budućim izvestiocima) omogući da budu pozivani na sastanke radnih grupa za izradu nacrtu. Tako se obezbeđuje mehanizam da odbori budu obavešteni o napredovanju rada, a radnoj grupi za izradu nacrtu se pruža prilika da se konsultuje sa vodećim odborom o važnim aspektima zakona.

Takođe postoji potreba da se usredotoči zakonodavni proces u Skupštini. Izgleda da je Sadašnja praksa, po kojoj se glavni i funkcionalni odbori zvanično uključuju tek posle prvog čitanja, zastarela. U stvarnosti, određen broj odbora počinje da radi na nacrtu zakona ranije. Prilika da se odbori ranije uključe takođe je predviđena u Poslovniku o radu Skupštine, gde Pravilo 35.7 glasi: „Funkcionalni – vodeći ili glavni odbor mogu u principu da pregledaju nacrt zakona čak i pre prvog čitanja nacrtu zakona na plenarnoj sednici“.

Obrazloženje za ovo je u tome da, kada se nacrt zakona pripremi za skupštinsku proceduru, vodeći ili glavni odbori mogu odmah da krenu sa razmatranjem istog. Ne postoji bez razloga mišljenje da se odbori smatraju mozgovima parlamenta pošto oni imaju kapacitete da analiziraju sadržaj nacrtu zakona bez prisustva ispolitizovanog pristupa koji je karakterističan za plenarne rasprave. Preporuke vodećih i glavnih

odbora takođe Skupštini daju mogućnost da donese bolje informisanu odluku, da usvoji ili odbaci nacrt zakona pri prvom čitanju. Mislim da niko nije zadovoljan činjenicom da Skupština mora da glasa o nacrtu zakona u postupku posle prvog čitanja. Ovo je ogromna količina vremena što smanjuje efikasnost rada Skupštine. Razgovore koje sam vodila sa predsedavajućim odborom pokazuju njihov pozitivan stav prema ranijem uključivanju odbora. Da bi se ovo uradilo nije potrebno ni da se menja poslovnik. Sve što nam treba jeste da počnemo sa opštom primenom Pravila 35.7. Predsedništvo Skupštine onda ima puno pravo da napravi praktične aranžmane da prilagodi rad Sekretarijata i plenarne sednice za malo prerađenešeme zakonodavnog postupka.

Iako sadašnja verzija poslovnika omogućava izvesnu fleksibilnost radi bolje organizacije rada Skupštine, čini se da je neophodno da se o ovome obavi kompleksna analiza. Prikladno zaveštanje ove Skupštine bilo bi blagovremeno donošenje prerađenog poslovnika za sledeću Skupštinu. Ovde se može iskoristiti važan resurs – iskustva sadašnjeg sastava Skupštine. Vreme je da se ponovo ustanovi ad hoc Odbor za poslovnik da bi se preduzeo ovaj važan posao i da se pripremi za sledeći Parlament. Sigurna sam da su međunarodni partneri, koji ovde rade na podršci kosovskoj Skupštini, spremni da podrže ovaj rad.

Utisci jednog bivšeg poslanika o Skupštini Kosova

Na prvi pogled, izgleda da se život u Skupštini Kosova, kada se održava plenarna sednica, ne razlikuje od života u Donjem domu Parlamenata u Kanadi. Pre početka zasedanja, poslanici se okupljaju u holu Skupštine, pozdravljaju jedni druge, piju kafu i razmenjuju šale. Crni BMW-i poređani su ispred Skupštine. Svuda je prisutno obezbeđenje baš kao i novinari koji, sa kamerama i rekorderima u ruci, čekaju priliku da dobiju „sound bite“ (kratku izjavu) i snimak za svoj program. Svi ovi znaci ukazuju na skori dolazak premijera u Skupštinu. U vazduhu se čuje uzbudljiv žagor. U stvari, kad premijer stigne, on nađe vremena i da, pre početka sednice, sedne za sto u kafe baru i pozdravi se i popriča sa ostalim poslanicima. Zatišje pred buru.

Na sednicu održanu prošle nedelje u Skupštinu je došao ne samo premijer, nego i ceo njegov kabinet – što je veoma impresivan ali redak prizor na plenarnim sednicama Skupštine. Razlog ovom izuzetnom prisustvu celog kabineta postao je jasan kada se izvršila revizija dnevnog reda za ovu plenarnu sednicu. Prva stavka dnevnog reda za utorak bila je interpelacija premijera Agima Čekua, koju je zahtevala parlamentarna grupa ORA a sledeća tačka, nakon prvog čitanja četiri nacrti zakona, bila je revizija godišnjeg izveštaja za 2006. o radu Skupštine. Međutim, do četvrtka posle podne i petka ujutru broj prisutnih ministara smanjio se na sedam, a do ponedeljka ujutru u Skupštini su ostala samo četiri ministra. U stvari, u petak posle podne, kada je diskusija o mladima na Kosovu odložena za sednicu koja treba da se održi u ponedeljak ujutru, ministar kulture, omladine i sporta obratio se Skupštini i obavestio poslanike da ne može da prisustvuje sednici u ponedeljak, ali je pozdravio mogućnost diskusije tokom druge sednice.

Ono što je takođe prilično neobično za plenarne sednice Skupštine je to da je Skupština puna poslanika, i to ne samo tokom „vremena za parlamentarna pitanja“ ili tokom interpelacije. I dok se plenarne sednice Skupštine obično održavaju dva puta mesečno, mnogi poslanici obavljaju i druge funkcije ili rade van Skupštine. Ali Pravilnik o poslovanju predviđa za članove dodatnu naknadu za učešće u plenarnim sednicama Skupštine, kao i za njihov rad u odborima Skupštine.

Pravi rad Skupštine se u stvari odigrava kada Skupština ne zaseda, iako se tokom uobičajenog radnog dana na ulazu Skupštine ne čuje „žagor“ kao onim danima kada se održava plenarna sednica. U Skupštini se još uvek mogu videti poslanici kako nose brdo dokumenata i jure sa jednog na drugi sastanak. Svi poslanici se nalaze u najmanje jednom odboru kao i u pododborima. Impresivno je i prisustvo poslanika na sastancima Odbora. I dok Poslovnik o radu od Odbora zahteva samo

da se sastanci održavaju, ako je neophodno, najmanje jednom svake druge radne nedelje, izgleda da se neki odbori sastaju mnogo češće.

Sastajući se sa predsedavajućima i potpredsedavajućima nekoliko odbora i prisustvujući raspravama nekoliko odbora, uključujući i javne rasprave, mogu samo da budem impresioniran obimom rada koju pojedini poslanici obavljaju u odborima, ali još više činjenicom da poslanici praktično sami obavljaju posao. Resursi za odbor su veoma ograničeni. Nema dovoljno stručnjaka koji bi pomagali odborima u njihovom radu. Nema ni dovoljno anketara i profesionalnog pomoćnog osoblja za članove odbora. U Donjem domu, svakom odboru je dodeljen jedan zapisničar i jedan ili dva anketara iz Biblioteke Parlamenta. Osim toga, odbori imaju ovlašćenje da zadrže usluge stručnog, kvalifikovanog, tehničkog i zapisničkog osoblja ako smatraju da je to neophodno.

Na Kosovu, predsedavajući odbora nemaju nijednog radnika. Poslanici koji predsedavaju nekim odborom imaju više sreće. Bar imaju kancelariju i telefon. Većina poslanika nema kancelariju; ovi poslanici moraju da koriste kancelarije svojih parlamentarnih grupa za održavaju sastanke. Pedeset poslanika LDK deli jednu kancelariju, a trideset poslanika PDK deli drugu kancelariju. Bilo bi banalno reći da Skupština ne obezbeđuje za poslanike godišnji operativni budžet poslanika (BRP).

Lepši deo toga što ste poslanik je učešće u javnim raspravama odbora. Kamere zuje; svuda se vide novinari sa rekorderima u ruci. Članovi odbora ne treba da zanemare korišćenje mogućnosti slikanja i davanja izjava. Kao i u Kanadi, i na Kosovu javne rasprave odbora daju prisutnima mogućnost da kritikuju ministra ili ministarstvo što ne ispunjava svoja obećanja, bez obzira na činjenicu što ovakav način nije neophodno i prava taktika koju prisutni treba da preduzmu ako zaista žele da krenu napred sa njihovim programom rada.

Iako javne rasprave služe da olakšaju zakonodavnu reviziju, izvršni nadzor i transparentnost, ove rasprave takođe pružaju mogućnost članovima odbora da „udare“ na ministre koji ne poštuju odbore. Na javnom sastanku o kinematografiji na Kosovu, jedan član odbora se zahvalio prisutnima što su pozvali ministra na sastanak odbora, jer članovi istog nisu uspeali da osiguraju prisustvo ministra u odboru.

Međutim, komentar ovog člana odbora nije ništa neobično. Mnogi članovi odbora se žale da ministri ne prisustvuju njihovim sastancima kada su pozvani. Izgleda da za sada nema posledica po ministre koji zaobilaze ili ignorišu odbore.

Međutim, najveći izazov za odbore i pojedine članove odbora je prijem nacrtu zakona koji su vrlo slabo izrađeni, ponekad je potrebno više izmena i dopuna nego što je članova u nacrtu zakona. Problem je dodatno otežan činjenicom da izgleda ne postoji standardni model za nacrt zakona. Za razliku od Stalnih pravila Donjeg doma u Kanadi, Poslovnik o radu Skupštine Kosova ne predviđa da „nikakav zakon ne može da se podnese ako nije potpun ili u savršenom obliku“.

Osim prisustvovanja sednicama Skupštine i sastancima odbora, poslanici prisustvuju i sastancima svojih kokusa. Većina ovih sastanaka se međutim održava jedan ili nekoliko dana pre plenarne sednice Skupštine, a ako je potrebno i na dan plenarne sednice. U Poslovniku o radu ne postoji nijedna odredba koja omogućava kokusu da se sastaje redovno ili u neko određeno vreme. U Donjem domu u Kanadi, svi kokusi stranaka se sastaju redovno, obično sredom ujutru kada zaseda parlament. Zbog sastanaka kokusa, Donji dom sredom počinje sednicu tek posle 14:00h.

Izgleda da svaki kokus/parlamentarna grupa bira predsedavajućeg određenog kokusa. Međutim, predsedavajući kokusa/lideri parlamentarnih grupa ne rade samo kao lideri stranačkih kokusa već i kao lideri Doma i redari kokusa stranke. Sledstveno tome, ovi lideri imaju pravo na kancelariju i jednog pomoćnika koje obezbeđuje Skupština.

Žene poslanici takođe prisustvuju još jednom kokusu. Iako nije priznata kao zvanična parlamentarna grupa, žene poslanici su se organizovale u Nezvaničnu grupu žena parlamentaraca (NGŽP) koja se sastoji od ženskih poslanika iz svih političkih partija zastupljenih u Skupštini. NGŽP-om predsedavaju dva kopredsedavajuća, jedan kopredsedavajući iz stranaka u vladinoj koaliciji, a drugi kopredsedavajući iz opozicionih stranaka. Mandat NGŽP jeste da se bavi potrebama i problemima žena u kosovskom društvu. U stvari, NGŽP je druga najveća grupacija kokusa u Skupštini.

Jedno od ključnih pitanja kojima se bavi NGŽP je da osigura da se u novom zakonu o izborima, u sistemu otvorene liste, za žene zadrži jedna trećina mesta u Skupštini. Prošle nedelje su se članice NGŽP-a sastale sa Fatmirom Sejdiuom, predsednikom Kosova, i tražile njegovu podršku po ovom pitanju i predstavile su mu spisak preporuka u kojima je naglašena potreba da se žene uključe u sve nivoe uprave.

Iako ove nedelje neće biti plenarne sednice Skupštine, a prilikom prolaska kroz hodnik Skupštine nećete videti mnogo obezbeđenja, novinara, poslanika, ministara ili premijera, još uvek se mogu videti poslanici kako jure sa jednog na drugi sastanak i uz ograničene resurse obavljaju dodeljen im posao. Kao bivši parlamentarac, mogu samo da se divim i čestitam svim poslanicima na njihovoj posvećenosti javnoj službi i neverovatnom obimu rada koji obavljaju.

7. jun 2007.

Pripremio: časni Sarmite D. Bulte, P.C.

„Sam“ je bio poslanik u kanadskom Donjem domu od 1997. do 2006. i obavljao različite funkcije, kao što su predsedavajući Kokusa liberala iz Ontarija, predsedavajući Stalnog odbora kanadskog nasleđa, predsedavajući Pododbora za međunarodnu trgovinu, trgovinske sporove i investicije, parlamentarni sekretar pri Ministarstvu kanadskog nasleđa i parlamentarni sekretar pri Ministarstvu industrije (uz poseban naglasak na žene preduzetnike).

Fokusiranje na životno okurženje

Bljerim Vella, Misija OEBS-a na Kosovu

1. Evropska unija (EU) i životna sredina

Near the beginning of his term, Jose Manuel Barroso, President of the European Commission, compared the EU's three main preoccupations – the economy, social solidarity and the environment – to his three children. "If one child is ill, you put everything aside to care for them," he explained. "It doesn't mean you love the others any less."

At that time, for Barroso, the economy was the sickly one in the family. In the meantime, Barroso's attention has turned to the environment, an issues which even his aides admit he once saw as an impediment to jobs and growth. The Commission president admits it took him some time to draw the connection between saving the planet and his original economic agenda, but that he is

now convinced that the two agendas are complementary.

2. Prioritet za kosovsku životnu sredinu

Kosovski akcioni plan za životnu sredinu 2006-2010 usvojen je aprila 2006. godine u okviru plana Vlade. To je prvi dokumenat ove vrste napisan na Kosovu, koji ima za cilj stalno poboljšanje stanja životne sredine i poboljšanje zaštite zdravlja

uopšte. Kosovski akcioni plan za životnu sredinu za narednih pet godina biće glavni okvir za sve aktivnosti koje treba da se preduzmu u cilju postepenog poboljšanja i zaštite životne sredine na Kosovu, a na kome treba zasnovati sve prioritete aktivnosti nadležnih institucija na centralnom i lokalnom nivou.

No ipak, godine koje predstoje biće problematične za zaštitu životne sredine na Kosovu. Postoji hitna potreba za većim razvojem privrede, koji zauzvrat neki vide kao problem paralelan problemima očuvanja životne sredine. Takav je ton trenutne debate o termoelektrani Kosovo C, koja radi na ugalj. Kosovske institucije treba da pokažu da su spremne da rešavaju glavne probleme životne sredine, tao što će u svoje strukture uljučiti potrebne

organe. Očekuje se da tokom ovih godina zakoni i propisi o očuvanju životne sredine budu upotpunjeni podzakonskim aktima. Istovremeno bi trebalo više koristiti zaštitu životne sredine prilikom promovisanja demokratskih premisa (učesće građana u procesu donošenja odluka, pristup informacijama i pravosuđu) koje ovde spadaju. Na kraju, pošto je životna sredina svojina svih nas, ona ne zna za granice; a zatim, to je jedina stvar koju imamo, i kao takva predstavlja jedan standard koji treba da zadovoljimo kako bi smo imali budućnost.

3. Zakoni i propisi o životnoj sredini

Skupština Kosova je 16. januara 2003. usvojila zakon o zaštiti životne sredine. Namera je da se ovim zakonom poboljša životna sredina i zdravlje ljudi na Kosovu tako što će se postepeno uvoditi standardi o životnoj sredini koji važe u Evropskoj uniji. Zakonom su utvrđene odgovornosti različitih društvenih organizacija i propisuje se otvaranje Kosovske agencije za zaštitu životne sredine (KAZŽS), koj mora da se uspostavi u roku od 18 meseci. Prema ovom zakonu vlada mora da izradi pUnder Strategiju za zaštitu i održivi razvoj životne sredine i da svake dve godine podnosi izveštaj o životnoj okolini. Mnogo toga je postignuto, ali i četiri godine nakon usvajanja zakona neke njegove odredbe još uvek nisu u potpunosti primenjene. Evidentno je da postoji tendencija da se problemi životne okoline rešavaju po

sektorima, pri čemu se sveobuhvatni pristup ignoriše

Zakonima i propisima o životnoj sredini uvedeni su neki od principa Arhus konvencije, kao što su princip da "zagađivač plaća" i pravo građana na informacije o kvaliteta životne sredine. Novim zakonima propisani su uslov da se ocenjuje uticaj na životnu okolinu, zatim mere zaštite životne sredine, pravila o opasnom otpadu i neka pravila kojima se utvrđuje ko je odgovoran za izazivanje štete po životnu okolinu

4. Problemi

Kosovo se u oblasti zaštite životne sredine suočava se sa dva glavna izazova. Prvi će biti ispunjavanje vremenskih rokova koje je, za uspostavljanje planova i agencija, definisala Skupština. Osim toga, iza delovanja ministarstva treba da stoje jasni politički prioriteti. Drugi će problem biti sprovođenje i primena zakona i politike u oblasti životne sredine na jedan sadržajan i značajniji način. Skupštinski odbor za pitanja životne sredine treba da nastavi da nadgleda i ocenjuje rad Ministarstva i da vodi računa da se zakoni i politika o životnoj sredini sprovedu u potpunosti. Kosovski narod zaslužuje čistu i zdravu životnu sredinu, ali ga zakoni i propisi o životnoj sredini štite samo onoliko, koliko se dobro primenjuju. Bez odgovarajućeg finansiranja za KAZŽS i druge inicijative u oblasti životne sredine, zakon o zaštiti životne sredine biće na kraju beskorisan.

Zapošljavanje privremenih asistenata: još jedan korak ka ojačavanju uloge odbora

Rinor Beka – Nacionalni demokratski institut (NDI)

Parlamentarni odbori igraju značajnu ulogu u zakonodavnom procesu; preduzimaju detaljno preispitivanje podzakonskih akata, organizuju javne rasprave i nadgledaju ministarstva i primenu zakona. Neki odbori obuhvataju aktivnosti dva ili više ministarstava, što zahteva odgovarajući profesionalizam i koordinaciju od strane pomoćnog osoblja odbora.

Uzimajući u obzir ovu situaciju, pre nekoliko meseci Nacionalni demokratski institut (NDI) je, u saradnji sa predsednicima odbora Skupštine Kosova, odlučio da zaposli šest asistenata, na kraći vremenski period, kako bi se pružila podrška u radu četiri odbora partnera NDI-a. Asistenti su uključeni u obavljanje svakodnevnih administrativnih zadataka odbora, organizovanje javnih rasprava, sprovođenje poseta na terenu i druga proceduralna pitanja. Štaviše, pošto Skupština Kosova u ovom trenutku ne poseduje centar za istraživački razvoj, glavni deo njihovog posla usredsređen je

na istraživački razvoj u polju zakonodavstva.

Zapošljavanje asistenata imalo je tri glavna cilja usmerena ka poboljšavanju kvaliteta rada u odboru: pokretanje procesa izrade godišnjih planova rada; sprovođenje istraživanja o usklađenosti podzakonskih akata sa osnovnim zakonima koje je usvojila Skupština i izmena i dopuna baze podataka NVO-a i stručnjaka ovog odbora.

Godišnji planovi rada Odbora

U saradnji sa predsednicima odbora i njihovim pomoćnim osobljem, asistenti su izradili godišnje planove rada, koji u velikoj meri zavise od planova rada ministarstava u polju zakonodavstva. Ovi planovi uzimaju u obzir hronološki redosled nacrtu zakona koji

će biti razmotreni od strane odbora, kao i organizaciju javnih rasprava, poseta na terenu i izveštavanja ministarstava i vladinih zvaničnika o svom radu.

Godišnji planovi rada razmotreni su od strane odbora kao zasebno pitanje, i uključujući izmene predložene od strane poslanika, isti su usvojeni kao zvanični dokumenti u skladu sa kojima će biti razrađivane aktivnosti u okviru odbora. Drugi odbori u Skupštini pratili su inicijativu Nacionalnog demokratskog instituta, i izradili su svoje godišnje planove rada uz pomoć OEBS-a i EAR-a. Izrada planova rada bila je dobro prihvaćena od strane poslanika, a ova inicijativa takođe je podržana od strane predsednika Skupštine. Nedavno su ovi planovi rada objavljeni i stavljeni na raspolaganje poslanicima i javnosti.

Usklađenost podzakonskih akata sa osnovnim zakonima koje je usvojila Skupština

Osim donošenja zakonodavstva, značajan deo rada Skupštine jeste Vladin nadzor primene zakona. Asistenti koje je zaposlio NDI-a stoga pružaju podršku ovom aspektu rada Skupštine, sprovođenjem istraživanja o usklađenosti podzakonskih akata izdatih od strane ministarstava i drugih institucija i osnovnih, bazičnih zakona donetih od strane Skupštine. Neka istraživanja koja su preduzeta otkrila su praznine u usklađenosti između podzakonskih i zakonskih akata. Rezultati istraživanja prisilili su odbore da pozovu pravne službenike odnosnih ministarstava pre rasprava i

zahtevaju od istih da snose odgovornost i daju objašnjenje za nepoklapanja, ojačavajući na taj način nadzornu funkciju odbora.

Izmena i dopuna baze podataka odbora

Parlamentarni odbori na neprekidnoj osnovi organizuju javne rasprave sa ciljem prikupljanja informacija i uključivanja mišljenja javnosti, pošto je javnost ta koja će biti korisnik i na koju će negativno uticati nacrt zakona koji se razmatra od strane odbora. U tom smislu, asistenti su bili uključeni u kompletiranje i klasifikovanje baze podataka NVO-a i stručnjaka koje će odbor pozivati da učestvuju na javnim raspravama, u zavisnosti od prirode pitanja regulisanih nacrtom zakona koji se razmatra. Neki odbori već imaju listu imena i informacije za ostvarivanje kontakta sa mnogim organizacijama, savezima i honorarnim stručnjacima, od kojih će sve biti iskorišćene za poboljšavanje kvaliteta javnih rasprava.

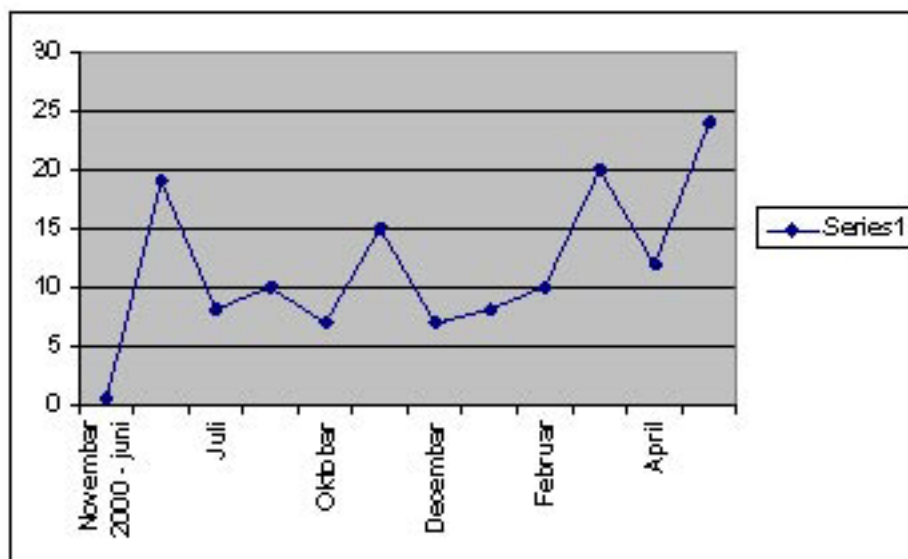
Zahvaljujući njihovom visokom obrazovnom nivou i obimnom iskustvu, zaposleni asistenti u okviru odbora pokazali su se veoma efikasnim u svom radu a njihov doprinos je bio veoma cenjen od strane predsednika odbora i njihovog pomoćnog osoblja. Parlamentarni odbori nastavljaju da nose najteži teret rada u Skupštini Kosova i stoga je neophodno da im se pruži konstantna podrška kako bi se poboljšao kvalitet rada ove institucije.

Uticaj plana za sprovođenje standarda Skupštine

Predsednik Kolj Beriša je 1. juna 2006. godine uveo plan standarda Skupštine. Ovaj paket reformi, koji ima za cilj bolje obavljanje izvršnog nadzora putem redovnog vremena za pitanja i interpelacionih sednica su pozdravili svi kokusi

Za prvih 12 meseci od uvođenja plana standarda postavljeno je 140 pitanja i održano 5 interpelacionih debata.

Mesec	Broj pitanja
Novembar 2000 - juni 2006 (mesečni prosek)	0.5
Juni (uvođenje PSS)	19
Juli	8
Septembar	10
Oktobar	7
Novembar	15
Decembar	7
Januar	8
Februar	10
Mart	20
April	12
Maj	24

Bugarski Zakon protiv diskriminacije i uloga NVO-a u zastupanju i implementaciji istog

Polina Rusinova

Advokat u bugarskom Helsinškom odboru, ključni govornik na Okruglom stolu o 'Implementaciji Zakona protiv diskriminacije', Kosovo, 18. april 2007. godine

Bugarski Zakon protiv diskriminacije, Zaštita od diskriminacionih dela (ZDD), koji je stupio na snagu januara 2004. godine i uveo principe zakone EU protiv diskriminacije, smatra se od strane stručnjaka za uspešan i funkcionalni instrument i jedan od naprednijih zakona protiv diskriminacije širom Evrope. Ovako visoka ocena data je zbog visokih standarda zaštite koje ovaj zakon obezbeđuje, kao i zbog aktivnog korišćenja njegovih pravnih lekova u suzbijanju diskriminatorskih praksi putem parnica protiv diskriminacije, a koje pokreću NVO-i koje se bore za interese javnosti.

Konsultacioni proces za izradu ZDD-a bio je obeležen aktivnim uključenjem aktivista za ljudska prava i organizacija ugroženih grupa, što je dovelo do potpunog prenosa EU direktiva u oblasti nediskriminacije. I zaista, angažovanje NVO-a tokom izrade nacrtu zakona podstaklo je usvajanje čak još viših standarda i obezbeđenje većih mogućnosti za zaštitu žrtava, u poređenju sa onima koje su predviđene u zakonima EU. Bugarski ZDD zabranjuje diskriminaciju u svim sferama društvenog života, a ne samo u oblastima koje su navedene u Direktivama; on podstiče na diskriminaciju kvalifikuje kao samu diskriminaciju, što je šire od "uputstva na diskriminaciju" kako stoji u tekstu Direktiva, kao i rasnu segregaciju i nepristupačno

arhitektonsko okruženje, i time prebacuje teret dokaza u slučajevima u kojima se radi o ovim dodatnim oblicima. Na ovaj način, on ne samo da preporučuje, već isto tako obavezuje državne organe da usvoje pozitivne mere za ostvarenje jednakih mogućnosti za sve. Prema tome, nastojanja grupa, koje brane javne interese, uložena u proces pisanja zakona pružaju mogućnost ne samo da se prosto prepisu evropski standardi, već isto tako da se razvije jedan model naprednije zaštite te da se zakon protiv diskriminacije obogati lokalnom praksom.

Vođenje parnica prema ZDD-u, pogotovo vođenje strateških parnica, svakako je najmoćniji i instrument koji najviše obavezuje da se uvedu reforme propisane zakonom, i da se prenese poruka koju ovaj zakon treba da raširi u društvu. Preko ovakvih parnica, bugarski Helsinški odbor i drugi NVO-i koji zastupaju interese javnosti, nastoje da se bore protiv sistematske diskriminacije Roma u različitim sferama života i njihovog društvenog isključenja iz kvalitetnog obrazovanja, zapošljavanja i pružanja usluga, zatim diskriminacije na osnovu polne pripadnosti, naročito u oblasti zaposlenja, gde su žene previše zastupljene na nižim položajima, dobijaju manju platu i nailaze na više teškoća prilikom unapređenja, diskriminatorske vladine politike izolacije i zanemarivanja

ljudi sa fizičkim i intelektualnim nedostacima, te diskriminacije na osnovu seksualnog opredeljenja i uskraćivanja homoseksualaca, biseksualaca i transeksualaca jednakog dostojanstva.

Jedan od strateški najažnijih i najistaknutijih predmeta koji su do sada pokrenuti u prema ZDD-u, sa velikim uticajem na javnost, bio je slučaj koji je bugarski Helsinški odbor, zajedno sa 70 drugih NVO-a i istaknutih ličnosti, pokrenuo protiv poslanika parlamenta i lidera političke partije krajnje desne parlamentarne stranke Ataka, Volena Siderova. Radilo se o njegovoj sistematskoj i radikalnoj propagandi govora mržnje protiv niza manjinskih grupa, kao što su Romi, Muslimani, Turci, Jevreji i homoseksualci, koji je on iznosio preko medija i sa parlamentarne tribine. Šira meta koju je ova parnica trebalo da obuhvati bila je pojava govora mržnje i podsticaja na mržnju, koji su bili opšte zastupljeni u raznim slojevima bugarskog društva. Bugarski sud je odlučio da na osnovu identiteta tužioca ovaj predmet razdvoji na 8 posebnih postupaka, zbog čega se očekuju različite presude. Prvo rešenje bilo je pozitivno sa nalazom da govor mržnje ne samo što je povredio prava pripadnika manjina, već je štetan za društvo u celini. Međutim, ostaje još da se vidi kakav će biti ukupan rezultat ove parnice i gde će sud povući granicu između slobode govora i propagande

mržnje. Ipak, ovi slučajevi su, zbog opsežnog izveštavanja u medijima i pošto je pokrenuta javna debata o granicama slobode govora i političke borbe, već izvršili ogroman uticaj na javnost.

Uključenje NVO-a u ove parnice imalo je ozbiljan uticaj na obrazovanje pozitivne sudske prakse u okviru ZDD-a. Sudovi su već pokazali pravi stav prema zaštiti od diskriminacije jer su doneli odluku protiv državnih organa i moćnih institucija. Komisija za zaštitu od diskriminacije, specijalizovano telo koje je odgovorno za praćenje primene zakona, takođe nastoji da igra važnu ulogu koja mu je zakonom poverena, i već je izrekla neke napredne odluke.

Aktivna uloga NVO-a koji zastupaju interese javnosti u sprovođenju bugarskog ZDD-a doprinela je boljoj obaveštenosti šire javnosti o ovom zakonu, i to ne samo kao mrtvom slovu na papiru već i kao delu zakona koji se delotvorno sprovodi u praksi. Pažnja društva je tako, zajedno sa ozbiljnim stavom kako sudova tako i Komisije za zaštitu od diskriminacije prema ovom zakonu, doprinela da se žrtvama omogući da brane svoja osnovna ljudska prava i da im se poboljša položaj u društvu, što kao dugoročni efekat, postupno dovodi do ostvarenja pune i delotvorne jednakosti za sve.

Izjava misije IPS-a

Inicijativa za podršku Skupštini (IPS) je mehanizam za saradnju organizacija koje su povezane demokratskim programima za podršku skupštine Kosova, pokušavajući da ojačaju Skupštinu Kosova i da je učine profesionalnijom. Rad IPS-a je usredsređen na demokratsku i političku kulturu zasnovanu na prihvatanju i poštovanju demokratskih procedura, transparentnosti i odgovornosti narodu, razvoju i sprovođenju zakonite politike, izvršnog nadzora, poštovanju višejezičnosti i učešću u regionalnim i parlamentarnim kontaktima.

Partneri IPS-a dele informacije i koordinišu programima u toku identifikacije potreba koje su u direktnoj vezi sa Skupštinom. Kao koordinator za IPS, OEBS misija na Kosovu povezuje sve partnere IPS-a i saziva redovne sastanke u saradnji sa predstavnicima skupštine. Bilten IPS-a pruža informacije širokoj domaćoj i međunarodnoj javnosti, o razvoju u Kosovskoj skupštini kao i o programima IPS-a.

Trenutni učesnici IPS-a:

Fridrih Ebert Štiftung (FES), Konrad Adenauer Štiftung (KAŠ), Projekat parlamentarne prakse na istoku i zapadu (PPPIZ), Evropska agencija za rekonstrukciju (EAR) u saradnji sa Konzorcijumom parlamenata Francuske, Nemačke, Belgije, Slovenije i Međunarodnim institutom za odbranu sa sedištem u Parizu, Američka agencija za međunarodni razvoj (AAMR) u saradnji sa Nacionalnim demokratskim institutom, Program Ujedinjenih Nacija za razvoj (PUNR) u saradnji sa Međuparlamentarnom unijom (MPU), OEBS misija na Kosovu i Kosovska skupština.

Uredničko veće:

Ramë Manaj, Skender Durmishi, Sven Lindholm, Alfonz Lentze, Edmond Efendija, Krenar Loshi, Artan Canhasi, Franklin De Vrieze.

Lektor: Anna Richards

Grafika i dizajn: Shpend Kada, Edi Agagjyshi

Sedište Misije OEBS, 10000 Priština

Tel. (+381-38) 500 162 Fax: (+381-38) 500 188

kontakt: franklin.devrieze@osce.org

<http://www.osce.org/kosovo>

Zapažanja koja su navedena u ovoj novini su autorova i ne oslikavaju poglede Skupštine, misije OEBS-a na Kosovu ili organizacije koje su partneri u IPS.

Slike u ovom broju:

OSCE: 1, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 16, 17, 18, 19, 21.

EAR Consortium 3, 8 NDI 14, 23, 25, Koha Ditore 24